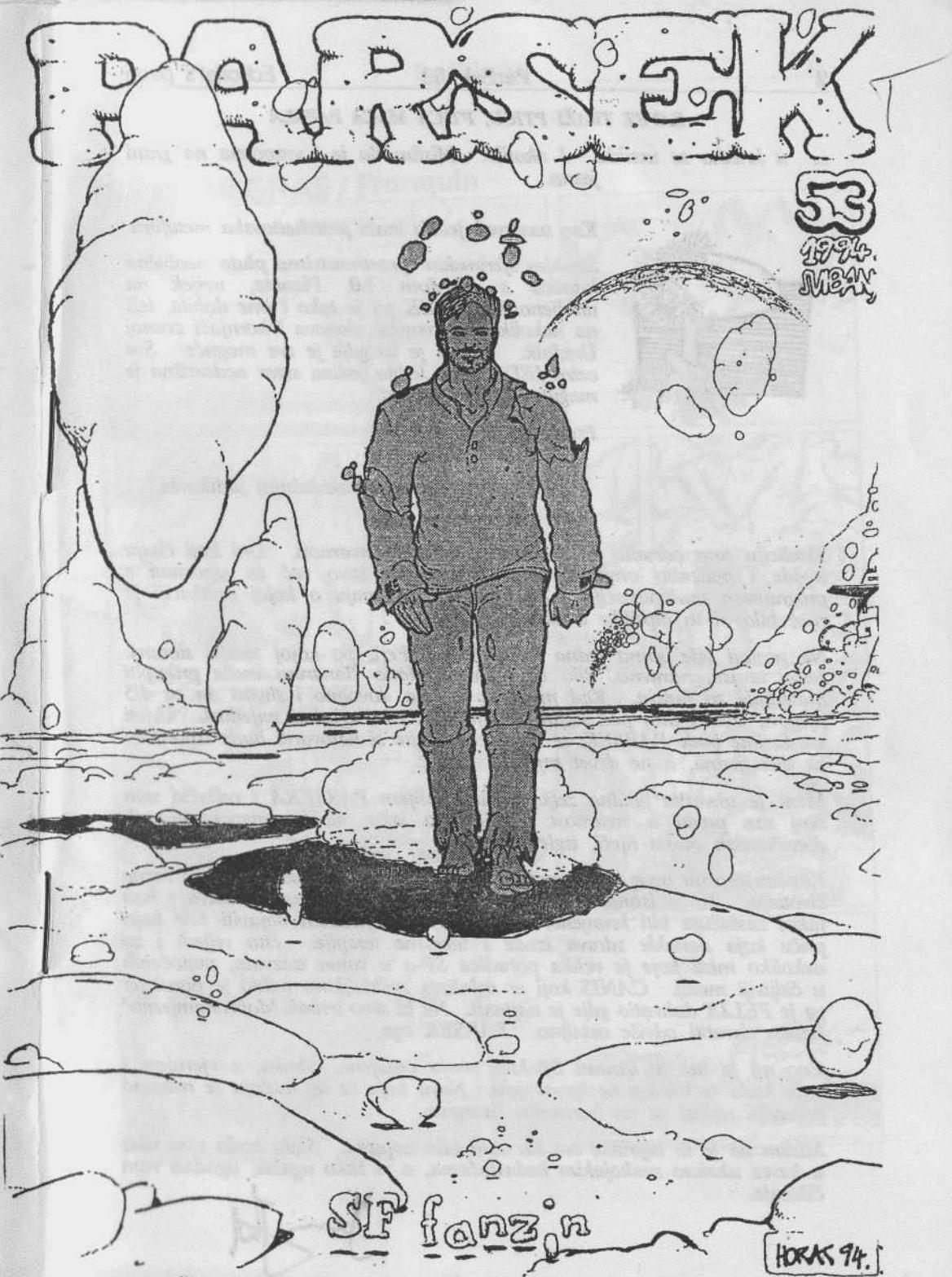

ČAPSI ČEBE

(DET KREJZI KAPL!)

PER
MACAN

KAVEZ TRAŽI PTICU, PTIĆA MACA PAPALA

... u krletku se uvukla. I okotila. Mislim da je i vrapcima na grani jasno.

Kao nastavak jedna mala pratchettovska metafora. Širokim sferimskim prostranstvima pluta neobična latalica s albedom 1.0. Planeta, uvijek na udaljenosti PARSEK pa je tako i ime dobila, leži na nekoliko požrtvovnih slonova i kornjači zvanoj Urednik. Mjesto je to gdje je sve moguće. Sve osim JEDNOG. Jedna jedina stvar nedostizna je magiji i trčećoj priljazi.

Praznina.

Hommage svakidašnjoj jadikovki.

Tradiciju sam odradio pa se mogu uljuljati u stvarnost. Oni koji čitaju uvode i općenito omiljeno nam fandomsko štivo već su upoznati s programom multiplikacije. Za one koji ne znaju o kojoj aplikaciji je riječ bilo bi to otprilike ovako.

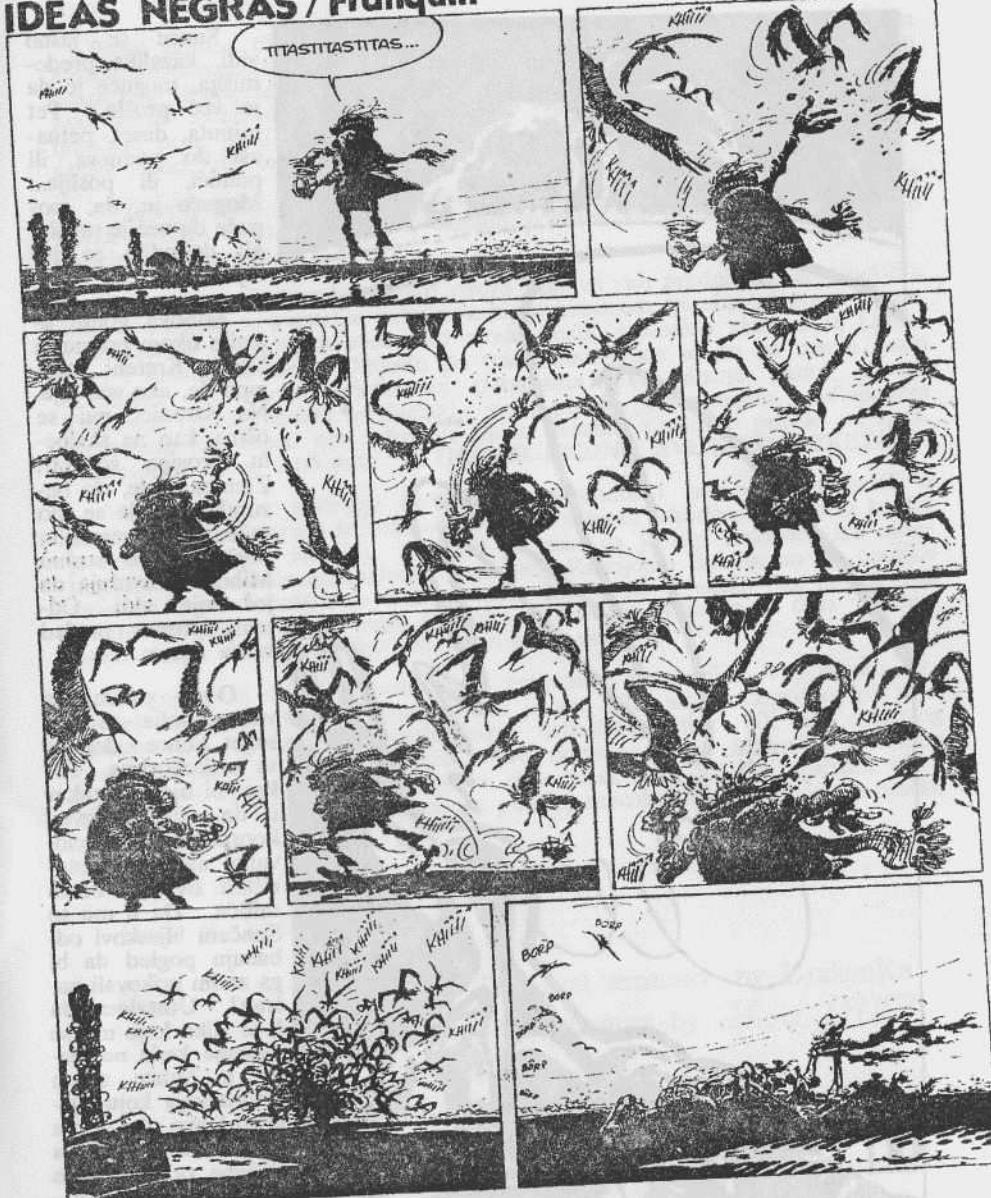
Ne postoji više samo jedna kornjača u SFeri, po kojoj skaču slonovi. Jedni te isti, naravno. Bilo tko, ako je platio članarinu može prikupiti materijale za fanzin. Kad misli da ih ima dovoljno i shvati da su 4/5 njegovi, izvlači broj pod kojim će njegovo čedo ugledati svjetlost. Uvjeti su da ime bude PARSEK, te da teret koji ste si natovarili bude isporučen za dva tjedna, a ne devet mjeseci.

Mene je uhvatila libidna želja za uređivanjem PARSEKA i odlučio sam svoj san preliti u stvarnost. Nije bilo lako, ali iz perspektive ovih djevičanskih otoka riječi, izgleda sjajno.

Kon(tr)cepција ovog broja možda liči na kavez u koji sam potrpao razne životinje. To je istina, ali sve su one plod lova članova društva i kao takve zaslужuju biti hranjene. Zbog toga namjeravam objaviti bilo koju priču koja donekle zdrava izade s literarne terapije. Isto vrijedi i za nekoliko misli koje je velika porodica SF-a u vama izazvala, pretočenih u čučiviji medij. CANIS koji se oglašava zvijždaljkom odbio je pisati jer ga je FELIX dohvatio gdje je najtanji. Ne bi smo trebali "dobronamjernu" kritiku shvatiti odviše ozbiljno. PARSEK trpi.

Žao mi je što će izostati Sfinkter, moja omiljena rubrika, a vjerujem i vaša kada se unutra ne spominjete. Nova koja će se, nadam se redovno ponavljati nalazi se na horizontu časopisa.

Mislim da je to otprilike sve što sam htio napisati. Sada kada sam ulaz u kavez ukakao svakojakim bedastoćama, a vi žitko ugazili, ugodno vam čišćenje.

IDEAS NEGRAS / Franquin

A JOYRIDE TO SUPERNOVA

Još deset minuta do kraja, a Mihovil nikako da svrši.

Sunce se jasno vidi, kazaljka predomisla, moguće je da je već prošlo. Pet minuta, deset, petnaest do podneva, ili ponoći, ili poslije... Moguće je, da, moguće da već je prošlo, ali dogodilo se još nije.

Mihovil golim leđnim okom promatra Sunce. Kreten: oslijepit će, ako već nije. Na šarenici mu se oštro, kao na skalpelu prosipa spektar. Zjenica raste, do bezumlja, suzuje se, do točke. Povremenim pogledima u stranu Mihovil potvrđuje da još uvek vidi. Odmah potom pogled vraća Suncu.

Ova promjena vidnog polja - Sunce, svijet, Sunce - dogada se u skokovima. Pokret bi bio isto takav i da nije proizvod koordiniranog djelovanja njegovih motoričkih živaca i očnih mišića. Da li mu to Sunčani bljeskovi odbacuju pogled da bi ga zatim prikovali natrag? Uostalom, da li je slika koja mu se ukazuje kada ne gleda u Sunce zaista informacija koju njegovo lijevo oko prima i proslijedi ili varka složena od memorije i slike njegovog desnog oka kojeg nije prepustio Suncu?

Mihovil zna da se ovaj trip može kontrolirati samo do određene granice. Ipak, trudi se da sigurnosnu osnovu učini onoliko velikom koliko je to moguće. Ako je tamo smrt, i još pakao iza nje, doći će im kao ludak, ali kao budala bogami neće.

Preko desnog oka mu je spušten vizor kojim Mihovil upravlja direktnim moždano-elektronskim spojem. Vizor je zatamnen, Sunce je na njemu centrirana slijepa točka promjera 0.5 milimetara. Od nje se širi radikalna koordinatna mreža s očitavanjima različitih vrijednosti. Sasvim uz slijepu točku ljubičasti print prati raspon UV zračenja. Niska su, nekoliko deset, na deset razina ispod relevantnih. Kao da ih nema. Ovo je dobro sunce.

U lijevom kutu vizora, poslije svakog skoka, pojavljuje se print: LIJEVO OKO: VIDI. Iako zna da je to sumnjiv podatak, on psihosomatski pozitivno djeluje na Mihovila.

S one strane fantomske grafike vizora Mihovil vidi prednji dio kibernetičke trakovice kojom se s ostalim putnicima hiperubrzanjem spiralno spušta u Sunce. Trakavica je primjenjeno-evoluirani model malih brzinskih vlakova iz Luna-, Joy-, i sličnih parkova. Umjesto po tračnicama kreće se po ne manje jasno određenim gravitaciono-svjetlosnim putanjama koje blizina Sunca otvara. Trakavica je kibernetički priključak: svaki putnik prihvaćanjem i odbijanjem prezentnih vrijednosti sam određuje njenu putanju. Osnovno pravilo je, ipak, u prospektu jasno istaknuto: SLIJEDITE BRZINU, SVIJETLO I EKSTAZU.

Već su bili u području aktualizacije kvantnih i zakona relativnosti, u parakozmičkoj dimenziji psihofizike. Ovdje je subjekt određivao stvarnost koliko je bio i utemeljen na njoj. Mihovil je znao da je rep trakovice iza njega treperio u multidimenzionalnom prostoru. Rascijepio se barem u onoliko zasebnih repova koliko je bilo putnika iza njega. Prednji dio je još bio jedinstvena cjelina, ali se naglo smanjivao i dovodio Mihovila na čelo. Putnici ispred njega skretali su vlastitim putevima i nestajali.

Nastupanjem vječnosti rasula se i vremenska dimenzija. Pet minuta do, ili pet minuta poslije; moguće je da je već bilo, ali se dogodilo još nije. Zadnja dva Mihovilova prethodnika definitivno nisu bili iz njegovog prostovremena. Jedan je nosio takvu opremu da se Mihovil od samog pogleda na nju smrznuo. Drugi je imao kosu boje pjeska, špičaste usi i bušjooka ticala. Opustio se, sapleo u položaj suncokreta pa ispravio u oblačku dima. Puf!

Mihovil je gledao Sunce. Onda je sreo svoju sudbinu.

Onda je, konačno, svršio.

The first sentence by DraženKa
The title and other sentences by Short CUT

JOŠ JEDNA DEBILNA PRIČA O MAČKAMA

Sunce je ljuštalo boju sa zidova zgrada. Sve što se po ovoj vrućini micalo bilo je ili nepojmljivo glupo ili nepojmljivo gladno. Ili u redovnom lov.

Bilo je pasa. Da, bilo je pasa. UVJIEK je bilo pasa. Njihovi glupi vlasnici su ih izvodili u šetnju po bilo kakvom vremenu - po kiši, snijegu, blizugi ili pasjoj vrućini. Kao sada. Još gluplji psi su u svemu tome uživali - u gacanju po lokvama, smrzavanju po snijegu ili izdahavanju svega tekućeg što su imali u utrobi. Da su im jezici bili samo malo duži, imali bi smo najčišće ulice na svijetu. Redovna šetnja, kakanje, trčanje za ženkama ili lov. Lov na mačke.

Na mene.

Drijemao sam u svom zaklonu na podrumskom prozoru jedne ruševine zaostale još iz nekog davnog rata. Poneki, gore spomenuti bi prodahtao ulicom, ali nisam se obazirao. Prevruc će je za lov. Oni neka se glupiraju. Ja čekam predvečerje.

Bio sam gladan. Štakori iz ruševine su davno pobegli u druge podrume, tako da sam često morao patrolirati okolicom u potrazi za hranom. Ali ne sad! Ne po ovoj vrućini...

Želudac mi je zakruljio. On hoće svoje. Hoću i ja. Ali ne sad! Budi razuman! Pričekaj malo!

Krulji još jače. Kvragu.

OK, idemo. Nikad nisam bio jak karakter. Što mogu? Kad sam bio mali moja braća i sestre su poumirali od gladi zato jer sam ja pojeo sve što je mama donijela. Tko im je kriv što se nisu htjeli tući.

Izvirio sam iz skloništa. Sve je čisto! Skok preko ograda i na ulici sam. Sad treba paziti na pse. Registriram drvo s lijeve strane deset metara ispred, za svaki slučaj. Što bi mačke bez drveća? Gledam lijevo-desno, tražim pogodan podrum, neki u kojem dugo nisam bio. Znam da u onom jučerašnjem nema više nijednog štakora. Ubio sam samo jednog. Ostali su se razbjezali. Kad ti u leglo upadne jedini štakorolovac u gradu, onda sigurno više ne možeš mirno spavati na istom mjestu. A jučer sam bio i malo zločest. Stjerao sam cijelo leglo u čošak tako da ne mogu pobjeći, i onda sam im pred njihovim očima pojeo tatu. Pa im nisam dao van dok ga nisam u miru svario. Mislim da više nisu u gradu. Ja ne bih bio.

Druge mačke su davno prestale loviti štakore i preorientirale se na miševe, otpatke ili konzerve. Ja ne. Ja imam dara. I to ne samo za štakore. Kad sam jednom ubio štakora dvaput većeg od sebe, shvatio sam da možda i nisam tako običan. Ne znam to objasniti. Jedino što sam primijetio je da kad lovim vrijeme teče puno sporije i da u mišićima imam puno više snage nego inače. Kao da postajem netko drugi. Nikad se nisam s tim puno zamarao.

PAS!

Šmugnuo sam u grm. Ne sad, ne ovđe! Provukao sam se kroz ogradu i uskočio u prvi podrum. Osjetio sam miris štakora. Lijepo. Zašto ne ovđe?

Ostatak dana sam vario više nego obilan obrok. U leglu sam našao ostatke mačje dlake. Izgleda da je neki jadnik naletio na njih u potrazi za skloništem. Šteta. Da sam naišao ranije, možda bi još uvek bio živ. Sad to ionako više nije važno, sad je predvečerje. Sad je vani hladnije, sad mogi izaći. Sad počinje pravi lov!

Nisam rođen u ovom dijelu grada. Rođen sam na brdu, nedaleko groblja, u blizini lijepih, velikih zgrada u kojima se ljudi okupljaju samo po danu. Po noći ih je jako malo, ponekad samo čuvar. Jednom se desila nekakva nesreća. Došla su velika bijela vozila i odvezla puno ranjenih. Ostatak dana sam osjećao peckanje po cijelom tijelu, ali se to više nije ponovilo. Tu sam i odrastao i živio, sve dok ljudi nisu poumirali ili otišli. Isto tako su poumirali i porazboljevali se i štakori, tako da više nije bilo hrane. Morali smo otici. Pošto sam već bio velik, otišao sam svojim putem.

A večeras lovim. Nije to za hranu. Najeo sam se danas. Ovo je iz hobija. Da vidim gdje su mi granice. Zato mi treba mrak. Da me ne vide i ne otkriju. Ako ljudi saznaju da postoji nešto što ne poznaju, neće biti mirni dok to i ne upoznaju, to bi bio moj kraj. Zato ih ne diram. Ali diram pse.

Jučer me doga potjerala na drvo. Zapamtio sam njen miris. Još se nikada nisam borio s dogom. Pa, treba probati. Jednom davno sam se bio zaletio na jednog buldoga. Zasr'o sam stvar. Bio sam još mlađ i neiskusan. Sad znam da treba ići postepeno, ne uvek u istom kvartu jer će ljudi postati sumnjičavi. Dakle, večeras lovimo dogu.

Tu je to mjesto. Na to drvo sam se popeo. Srce mi je ludački tuklo i jedva sam se suzdržao da je odmah ne napadnem. Ali ne, bio je dan i vlasnik je bio pedeset metara dalje. Sada je vrijeme.

Ležim i čekam. Prolaze ljudi i psi. I mačke. Ne vide me jer sam dobro skriven. Duboko u grmlju. Ali ja vidim njih. Gledam, i čekam. Ulične lampe se pale, nebo se gasi. Pale se i svjetla u prozorima, ali to nije bitno. Jednom, kad se zasitim kraja u kojem živim, loviti ću čovjeka. Kad ga ulovim odselit ću se da mi ne uđu u trag. To je dobar plan. Sto mi može donijeti veću slavu nego ljudska glava na zidu nastambe? Naravno, metaforički, ali smisao je tu. Kroz jedan otvoren prozor sam vido da ljudi imaju glave životinja po zidovima svojih kuća. Ljudska glava ne bi uopće stala u moju nastambu! Ha, dobar vic. Mir, sada treba paziti. Lovimo dogu.

Na drugom kraju ulice čovjek mete pločnik ispred praga. Što li samo smeta ta prasišta? Tako dobro upija mirise! Da im podrumi nisu prašnjavi, miris štakora iz jednog podruma bi se osjetio u cijeloj ulici, pa ti sad znaj gdje da tražiš! Čovjek završava s poslom i ulazi u kuću. Pali svjetlo u podrumu. Iznenada, ideja! Gledam lijevo-desno i pretrčavam cestu. Dolazim do prozora, gledam unutra. Čovjek spremi alat. Prozor je zatvoren. Nema veze. Ionako je to bila samo ideja. Vraćam se na staro mjesto.

Neka glupa džukela laje na prolaznike. Neki zbumjeno zastaju. Neki zaobilaze u širokom luku. I sad kažu da su psi pametni!

Evo moje doge! Dodi, maco moja, reče mačka psu! Približava se! Sad treba biti pametan! Prvo, odvući je od vlasnikova pogleda. Za to sam već razradio sistem. Nema psa kojeg određena kombinacija frktanja i bježanja neće učiniti gluhim na vlasnikove pozive! Slijedi odvlačenje u neki mračni kutak - sakrivanje od svih drugih pogleda. Ostalo zname.

Krećemo! Iskačem pred dogu! Nalazi se pet metara daleko. Trčim u suprotnom smjeru. Primjećuje me! Juri za mnom. Odvlačim je sve dalje. Vlasnik se dere. Doga staje, poslušno. Vraća se nazad. Stojim nasred ceste i frkćem. Ništa. Ne postojim. Trčim za njom, ali je ne mogu stići. Kvragu! Dotrčava do gazde. Nonšalantno prelazim ulicu dvadesetak metara ispred njih. Primjećen sam! Mišići se zatežu, ali ne kreće. Gazda kaže: "Drž' je!" i ona polijeće kao metak! Trčim iza ugla i tamo stajem. Kad izade gazdi iz vidokruga, pozvat će je. Ulazim u grmje. Velika masa protičava kraj mene. Gotovo istovremeno cujem čovjekov glas! Pas uklizava, osvrće se lijevo-desno i polako se vraća nazad. Sad, još malo! Tu je! Prolazi kraj grma i trenutak kasnije ja izljećem, skačem, zarivam joj kandže u jaja i bježim prema već odabranoj lokaciji! Urluk! Sad je ni krdo gospodara neće vratiti nazad! Sad je moram odvući dok joj bijes ne popusti. Trčim cik-cak, cujem zube kako škljocaju u prazno i uskačem u napušteno dvorište. Prati me! Uskačem u podrum. Prati me!!

Iznenada shvaća da je u mraku. Svjetli joj negdje iza leđa. Pokušava se okrenuti, ali preusko je. Bijes joj je potpuno spisano. Sada se boji! Povlači se unatraske, polako... Počinjem mijaukati. Zastaje. Zbunjena je. Mijaučem umilno, gotovo da pjevam. Radoznalost pobijeđuje i pas se polako

približava. Vidim ga, on mene ne. Vrijeme je za završnicu. Šuljam se prema njemu. Još samo pola metra. Može me nanjušiti, ali ne i vidjeti. Osjećam njegov dah. Grčim se, pripremam se, i... Skok! Okrećem se u zraku i slijecem mu na glavu. Zabadam kandže u oči i bježim. Urla, vrišti... Pokušava pobjeći, ali ne može. Zarobljen je sa svih strana. Ne može naći izlaz iz podruma, udara u zidove...

Ležim, odmaram se, slušam kako civili. Plače, u mraku, sam. Gazda je tko zna gdje. Osjećam kako mi se niz šape cijedi sluz. Čistim se i pripremam za slijedeću rundu. Pas je legao. I dalje civili. Prestaje. Želi spavati. Ja ne želim! Želim ga budnog. Ustajem, frkćem, radim buku. Pas naglo ustaje i opet počinje civiliti. Uzimam zalet, preskačem mu preko leđa i usput ga kačim kandžama. Opet vrišti. Panično pokušava pobjeći, ali opet shvaća da ne može. Napet, osluškuje. Šuljam se između greda. Prilazim s boka. Pripremam se, nišanim. Skačem! Kačim se za donji dio vrata i režem, grebem, grizem! Pokušava me dohvati, mlati svuda okolo...

Odbacuje me i ja odlijećem u gredu. Malo sam ošamućen. U redu, ovu rundu je dobio. Ležim. Drijemam. Ne žuri mi se. Vrijeme je na mojoj strani. Gazda ga neće naći. Nikada više. Opet se smiruje. Liježe i on. Ne može! Frkćem. Skače na noge i počinje civiliti. Njuši zrak. OK, vrijeme. Pripremam se za skok i opet napadam isto mjesto. Zubima grabim grkljan je. Grabim malo sa strane i povlačim. Prska me krv. Pas i trgam, trgam... Grabim malo sa strane i povlačim. Prska me krv. Pas se ruši i ja skačem na stranu. Krv šiklja u mlazu i pas se grči. Sljapkanje traje još neko vrijeme, a onda prestaje. Odmaram se i ližem krv po sebi. Nije me ni taknuo. Ovo je bila dobra lokacija. Šteta što svaku lokaciju mogu upotrijebiti samo jednom.

Iznenada čujem glasove. Prilazim prozoru. Nekoliko ljudi stoji vani. Čuli su krikove. Iznenada dotrčava vlasnik doge. Dobro vrijeme je da se izgubim. Izlazim na stražnji izlaz, pejam se na drvo, pa na krov, odatle na drugi krov. Odmičem sve dalje. Čuje se i policijska sirena. Nema veze, već sam daleko.

Vruće je, ljeto se bliži kraju. Puno ljudi se već vratilo u grad i sve ih više vidam na ulici. I temperature su niže. Sad već lovim štakore i podanu. Ulijevam im strah, upadnem u više podruma dnevno. Tjeram ih. Neka se presele u neki drugi kvart. Uskoro ću i ja.

Ulicom prolazi otac s dvoje male djece. Djeca su manja od dobermana i neusporedivo manje opasna. Ali su ljudska bića. Jednom sam vidio kako je nekoliko malih dječaka uhvatilo mačku. Privezali su je uz ogradu, a zatim šutali. Kad se umorila od vrištanja, počeli su je rezati. Više nisam gledao. Otišao sam.

Prošli tjedan sam sredio bulldoga. Došao sam do kraja. Slijedeća lovina je čovjek. Morat ću biti oprezan i lukav. Ako otkriju da ga je ubila mačka, nastat će pomor. Možda da navučem kakvo dijete u podrum, ili nekog skitnicu po noći? To bi bila dobra ideja. I onda se izgubim na neko vrijeme. Odem u drugi grad, ili u šumu. Tko zna, možda ima još takvih kao što sam ja. Trebalо bi ih potražiti.

Dalibor Perković Izitpajn.

The classic freeseller about sf convention

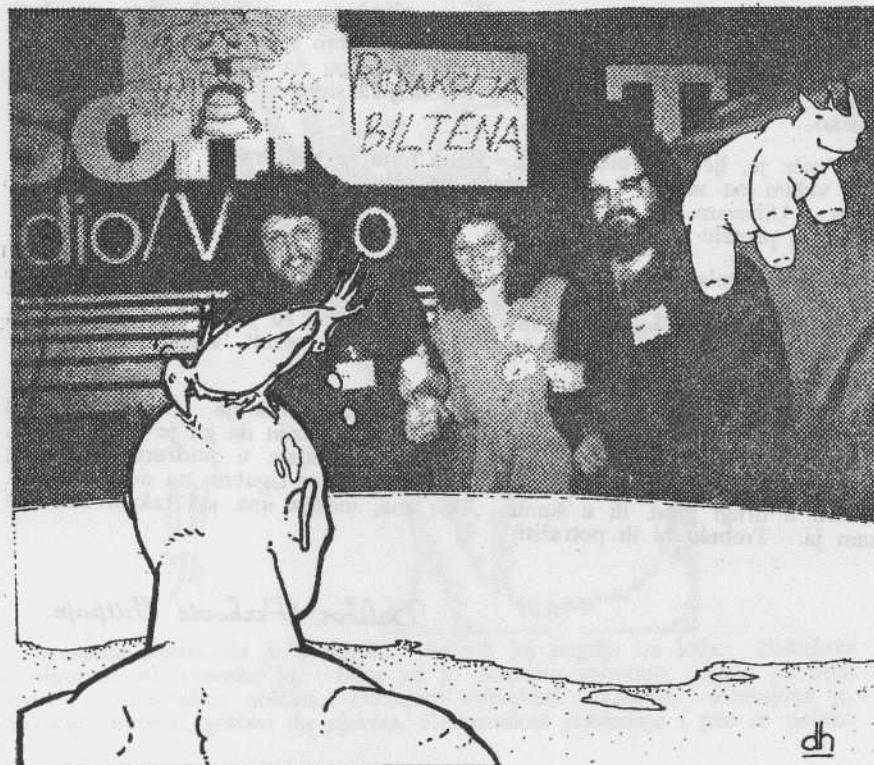
OSFERACONOMICU\$ 94

...the temperature at which fans burn

Kronika
Jedne
Dobre
Nepatvorene
Zajebancije

More important nau
jer treba popuniti
prostor.

DAY
HRAKBURY

dh

Prolog:

Ima li u diskretnim prostorijama diskretnog papira? - probija se hamletovsko pitanje kroz tamu i smrad.

Golub krep indiskretnog biltena ima. Želiš li ga diskretno upotrijebiti? - ču se glas s onu stranu postojanja.

Molim lijepo. - reče Siniša.

Nakon gnji, klok, aaaah i greb nastala je tišina.

Knjiga prva: 22IV in the beginning

Šlogi, mali od palube

Tanja plovi zvjezdanim stazama. Virtual prostor bilo koja epizoda. Njezino tijelo povezano je s vlastitim stolnjakom, osobnim flomasterima, ljepilom, klamericama i ostalim tehnološki potrošnim materijalom koji čine kvalitetni desk konvencijskog kiber sistema.

Do nulte stvarnosti razvijen, ovaj sustav omogućava praćenje stvarne stvarnosti, kao i one krive, predocene. Svakojaka bića ulaze u brod maše. Tanja ih uredno evidentira i zajedno s materijalnim statusom smješta u HZFK bazu podataka.

U broj pretovaren i pospremljen u file probijam se kroz prazninu. Sve je uskomešano, entitete jedva prepoznajem, tereti se prenose, donose, odnose. Odjednom sve krene vrtoglavom brzinom...

***

Tama se povukla i otvorila put osjećaju težine. Otvorio sam oči i ugledao terminal ispred sebe. Iz pozadine svijesti osjetio sam implantirani impuls crnog mutanta. Više nisam jedini vlasnik svoga uma. Uzburkane naredbe pojavljuju se na mentalnom ekranu i moje ruke između "mene" i "njih" podliježu grču. Moje tijelo više nije moje.

NAPRAVITI 9 BILTENA

NAPRAVITI 9 BILTENA

jedini je uvjet postojanja.

***

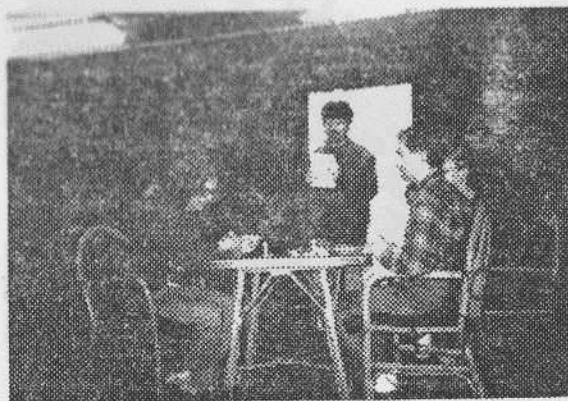
Obala i ispred mene more. U nedogled, uokrug. Boje utrobe, a nebo dah zmajev. Stojim na otočiću imenom Redakcija, gležnjeva potonulih u sivo-zlatni pijesak. Oči tupo zure u daljinu, koža peče (jer sam go' k'o od majke rođen, s iznad glave parkiranom zvijezdom). Oblaci velikom brzinom formiraju slova, zatim riječi, rečenice. Tijelo izvještava um.

Izašao je bilten, zadovoljni smo. Ustrojstvo neprijateljskih programa nije se pokazalo dovoljno dobrim. Reprizni filmovi, *Lawnmower Man*, *Jurassic Park*, tiko otvorene, predavanje o odgovornosti SF-a. Zadovoljni preuzetim tijelom. No hard feelings. End. Potpis; vragolasti oblak.

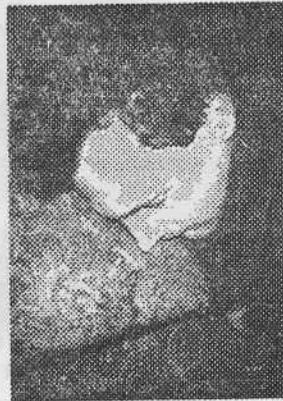
Potrčao sam koliko je mali otok dozvoljavao i skočio u zapjenjenu bljuvitinu. Zamahivao sam prema olujnim oblačcima i usput (metaforički i fizički) hladio jaja.

Chronicle's log, supplemental one: 22IV role sleeping games

Knjiga druga: 23IV burning bright

Učesnici kviza mogu slobodno zapaliti svjeću svome znanju, jer je njegovo carstvo G.B. sastavljalo pitanja.

Uspavan(a) Lopa(ti)c(a)

Kukavički s leđa, Trpko proboden iskaznicom.

Cilj ove fotke je PARSEK na stolu.

Dobio sam palmu i smanjili su intenzitet kvarcne lampe koja mi prlij možak. Štvarno su zadovoljni tim biltrenom i očigledno se ne ljute na moj kraul stil. Dali su mi i kremu za jaja, od jaja. Očigledno tijelo nije potpuno pod njihovom kontrolom. Ovo ovdje prozirno što mislim (ergo sum) da sam ja, dio je jedinstvenog mene, a moje reakcije itekako su im važne. Pizde su očigledno uzivale u mom gutanju smrada kad' sam se bućnuo.

Saznao sam da su "oni" borci za stimulativnu afrodisiaciju programske konvencionalnosti, na izrazito imbecilan način koji bi se svidio svakom studentu. Naime, odnekuda se stvorila glupa kreštava ptičurina i prije nego što je sletjela, sletjelo je njezino govno na moju glavu. Zatim je u spiralu počela pikirati prema meni. Htio sam joj grlo pregristi ali su me gadovi ukočili. Prokleti cursor mi je sletio na glavu i kljunom poceo uključavati informacije u sivu masu. I taman da hoć.. Iznenada na istoku (orientirao sam se prema oblaku strelici) zarudi zora. Pa ne baš zora. Pravo sunce je i dalje nepomično pržilo. Bio je to izlazak televizora.

***

Na *Panasonic-u*, beskonačnih dimenzija mogao sam pratiti sve nove dogodovštine biltena i mog tijela. Mog tijela gospodar uživao je, a ja sam se nadao da će stići do 9. Izgubio sam pojam vremena u igri koju sam smislio. Stišćem tipke daljinskog i šetam konvencijom, filmovi, slušaonica, likovna radionica, predavanja, opet filmovi, kukci i vreće. Nema baš ništa zanimljivo u tome, ali je lijepo gledati TV kako crkavajući prebacuje slike vječnih dimenzija.

Iznenada, iz vedra neba popiša me veliki leteći nosorog. Počistio me žutim mlazom. Bol nagrižena vremenom. Nosorog piša vrijeme. Vraćam se u tok. Iskonska bol rođenja. Vrištim bez glasa.

Barić, na štandu bari PANASONIC-OVE ZMAJEVE

Tijelo. Na predavanju sam. Okrugli stol Tolkien. Stol se zove Tolkien? U tijelu sam ali nemam kontrolu nad njim. Barem više ne gledam one izbljuvke. Slušam kako predavač priča o sebi. Povraća. Valjda je to Tolkien. U trenu, kao na tobogantu, sve je krenulo vrtoglavijom brzinom...

***

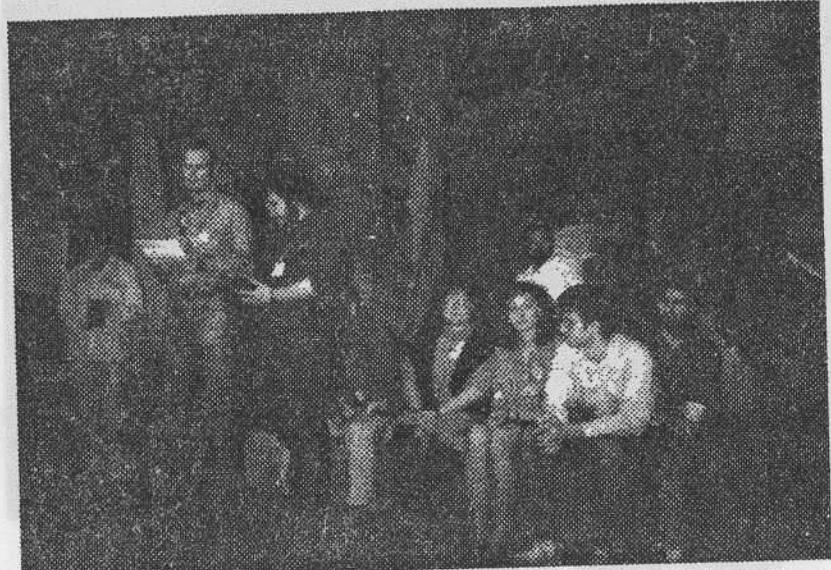
Tamara i moje tijelo trče van. Stižemo do Tanje koja više u pomoć, hoću kraj stranice. Sjedamo. Prsti brzo prebiru preko tastature. Jače, brže, dublje,, shift a ž J, malo slovo... ENTER i... Slijedećih devet mjeseci neki gospodin sumnjava mirisa s naočalama prčka po terminalu. A onda...

Rođenje TREĆEG biltena. Bili smo zadovoljni i okupani krep papirom koji se je objesio u tarotarnici. Smijali smo se nekakvoj dodjeli nekakvih nagrada koje je vodio nakakav dalmatinac u tišini (da ne povjeruješ) i razmetljivi Tolkien. Nisu nas zanimali dobitnici Macan, Čubi, Ivica, Žiga, ljubavni par Predrag-Križo, Slogi... Jedva smo čekali početak rada na četvrtom djetetu.

***

Četvrto je prošlo OK, a ja sam se morao vratiti na otok.

Chronicle's log, supplemental two: 23IV win the prize

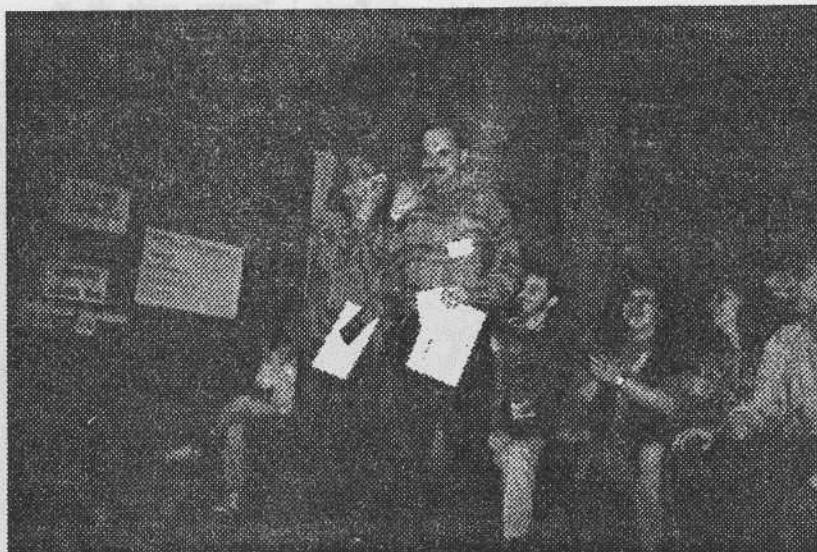
S lijeva na desno: Tijana u tami, Vlatko u visini, Macan mjerka, moja ruka na (valjda) mojoj nozi, Tanja i Tamara misle da je televizija, Neven u osovinu Tamare, a Mrki Igor uživa u brodskom podu pozornice. Zanimljive li dodjele.

Aleksandar je ponosan na svojih 40 dag, te cijeliće Tijanu

Hi, hi, hi... Svake godine izvalim neku (namjernu) glupost i obogatim biblioteku na račun Nevena

*Krsto & Raos: Kiss me sweet,
hiss me wet,
but no, no, no...*

Knjiga treća:24IV startide rising, stormy TNT

Pakao je čekao pred vratima. Bilten je bio stvarnost, radnja, pokretač, sve ostalo jeftina scenografija.

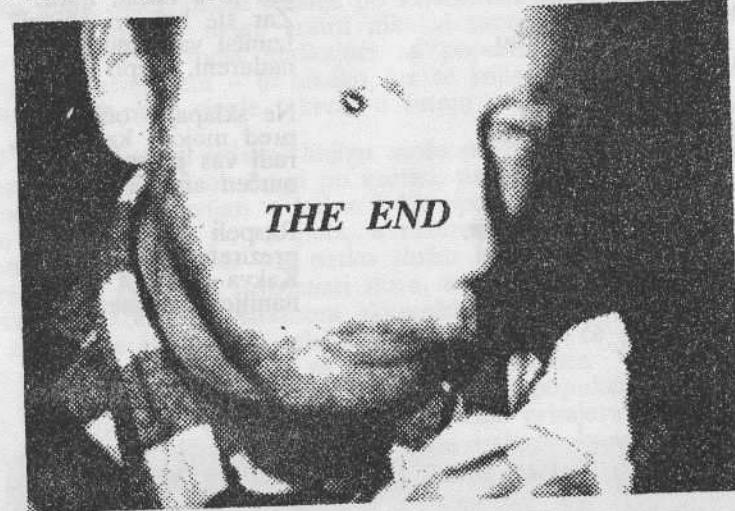
Tamo je automat za kolu, rekla je. Nisam skopčao od kud se stvorila, ali žedan mozak nije ni mario. Hladna je. Budi oprezan, drugi mili glas širokog osmijeha javio se iza leda. Hajde, reci mu, treći. Nisam vjerovao. Tri žene oko mene. Mušketirski sam to podnio. Mora da bilten ide stvarno dobro. A što bih ja to trebao znati? Mi smo lovac, a ti si žrtva.

Kako jedna slika vrijedi 1000 riječi pogledajte BOB. Sve ostalo je povijest.

***

U četiri ujutro 25IV povratio sam (doslovce) kontrolu nad tijelom. Radio se *DEVET*, popularna worldkonska deva i mi smo se razišli po vertikali i horizontali kako tko.

Chronicle's log, supplemental three: BOČ Karlo

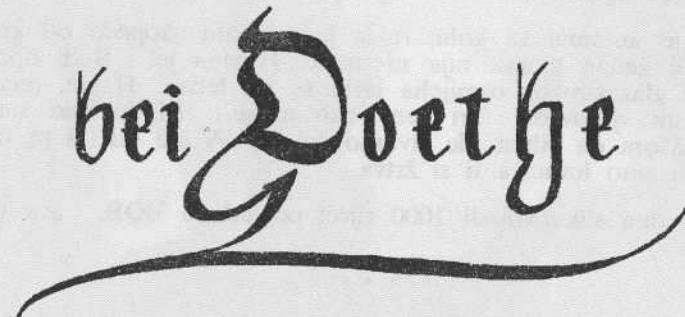
Epilogue:

Ni slutit ne može da sve ponovit će se.

About the author:

***

PATNJE MLADOG ĆEBETA

(kod Doethea? - pit.ur.)

Oblačim se crno,
da bih bio faca.
I najmanje me zrno
u bedaru bacu.

Jecam pa uzdišem
da pozornost svrem
ponekad i pišem
pamflete, jasno, crne.

Pogled mi je bezbojan,
blijeda epiderma,
nikad nisam oznojan,
a nitko me ne ferma!

Što je s vama, ljudi?
Zar ste baš svi slijepi?
Izmiču vam mudri,
nadareni, lijepi!

Ne sklapajte oči
pred mojom karizmom,
radi vas ja stvaram
mučen anemizmom!

Raspeli ste Isusa
prezirete genije...
Kakva tek vrst usuda
namijenjena meni je?!

RAOSOV ISPRAVAK MALE DRAME BILTENSKE

Žiljak (primajući nagradu SFera): *Sve ove godine
nisam ni znao koliko je važna, dok je
nisam dobio u ruke.*

Raos (neizrečen komentar): *Nisam znao koliko
mi je važan sve dok ga nisam počeo uzimati
u ruke.*

CRNA RUPA RANOKUPA

U nas već desetljećima bjesni nevidljivi rat između izdavača i čitatelja, rat koji se vodi podlim sredstvima popusta i rasprodaje, rat -- kao i svaki rat -- poguban za obadvije strane.

Najprije izdavač proizvede knjigu, i kad poplača sve troškove -- od autorskih prava do prevodioca, lektora, urednika i tiskare -- dobije ono što zovemo proizvodnom cijenom. Zatim te proizvodne troškove množi s određenim faktorom, koji određuje knjižarsku cijenu. Nekad je taj faktor bio tri do četiri, danas se već zna popeti i na pet, čak i na osam. Što je drsko. Ali u ratu se drskost visoko cjeni.

Zatim ta knjiga kreće u knjižare, manje da se prodava više da se testira kvocijent inteligencije nacije. Po toj cijeni knjigu, naime, kupuju uglavnom samo natprosječno intelligentni idioti.

Oni pametniji čekaju. Jer znaju da će se knjiga kad-tad pojaviti na nekakvoj rasprodaji. Čime počinje rat živaca: izdavač stiše zube a kupac kesu. Pričem u tom uzajamnom vaginizmu pohlepe i škrtosti, obojica gube: višegodišnje ležanje po skladištima izdavaču je pojelo svu dobit, i nju mu ne mogu vratiti nikakvi sumanuti faktori; čitatelj je poderao tri para cipela njuškajući za popustima, a knjigu dobio s golemim zakašnjenjem -- ili nikako, jer se knjiga najednom rasprodala, pa sad kupuj nove cipele i kreni u šetnju po antikvarijatima.

U takvoj situaciji izdavač knjigu može pojeftiniti samo boflizacijom. Autoru će platiti tri obećanja po kartici, pa će takvog autora i dobiti. Prevodioce će dobavljati s kolca i konopca, majstore zanata kojima svaku rečenicu čitaš po tri puta, a razumiješ je tek kad je prevedeš na engleski. Knjigu će mu netko složiti kroz sito i rešeto, da imaš što retuširati ako želiš raspoznati slova, a tiskat će je na klozet-papiru i uvezati u korice sa snažnom sklonosću hiperbolnoparaboloidizaciji, vrlo zanimljive studentima arhitekture. Na ovitak će pak staviti sliku svoje strine, jer nema para za poštenog ilustratora. Budući da zna da je postotak duševnih bolesnika u generalnoj populaciji općenito vrlo nizak, tu knjigu će tiskati u nekoliko stotina primjeraka, od kojih će prodati pedeset. Krajnji je rezultat loša i skupa knjiga.

Iza takve izdavačke politike stoji logika manufakture: cijena se može sniziti samo na račun kvalitete. Današnji svijet, međutim, funkcioniра po industrijskoj logici: cijena se može oboriti samo povećanjem kvalitete. Jer kvaliteta širi tržište, a tržište omogućuje masovnu proizvodnju. A cijenu, na zdrav način, može sniziti samo masovna proizvodnja. A niža cijena još više širi tržište, i tako to ide do nekog platoa. Put do jeftinje knjige ne vodi, dakle, kroz rušenje kvalitete, već kroz njezin rast. Ali ne samo kroz rast kakvoće teksta i grafičke opreme, nego prije svega kroz rast kakvoće najsukuplje stavke u cijeni knjige -- kroz rast kakvoće prodaje.

A kakva je danas tehnologija prodaje, na koju otpadne i do 70, pa i 80 posto cijene knjige? Dok se danas olovne slagarne, koje su zauzimale čitave industrijske hale, zamjenjuju računalom koji stane u kut pisačega stola; dok se stari knjigotiski strojevi zamjenjuju offset-mašinama koje, dvaput lakše, prave 2-3 puta više otisaka; dok je, zahvaljujući elektronском skeniranju, cijena kolora pala skoro za red veličine; dok cijena papiru dnevnice pada, a offset-strojevi prave sve bolji otisak na sve jeftinijem papiru slabije kakvoće; dok postoje sve jeftinijem papiru slabije kakvoće; dok postoje knjigovežne linije koje na sat izbacuju 3-7 tisuća tvrdo uvezanih knjiga, a paperback štanca jedinstveni stroj iz bale roto-papira, dok se knjiga, dakle, proizvodi strojno i masovno, tehnologija prodaje ostaje kakva je bila i u Gutenbergovo doba: knjigu prodaju knjižare i putnici, ručno i pojedinačno. I dok to traje, knjiga naprsto ne može biti jeftina; ne bi bila jeftina čak ni kad bi je pravili badava. Postoji, dakle, samo jedan zdravi put k jeftinoj knjizi: tehnologiju prodaje treba dovesti u sklad s masovnom tehnologijom proizvodnje, tehnologija prodaje mora postati podjednako masovna, da bi se dobio dobar i zdrav i stari omjer proizvodnih i prodajnih troškova, da bi se troškovi prodaje ponovno vratili na svojih prirodnih 30-50 posto.

Vani se ta masovna prodaja rješava osnivanjem čitateljskih klubova. Postoji velik broj naslova između kojih čitatelj bira, pokatkad i do dvije knjige mjesечно, a zauzvrat dobiva popust od 50, pokatkad čak i do 70 posto. Veliki potrošač knjigu nigdje ne kupuje u knjižari. Jer zna se čemu knjižare služe: u njima čovjek kupuje kad baš sada želi baš tu knjigu. Pa tu komociju neka i plati. Jer svakom kupcu mora biti jasno: kad kupuje knjigu, on ne kupuje samo tisak i autorska prava, nego prije svega uslugu prodaje. Ako želi biti uslužen luksuzno, u knjižari, prosto mu bilo. Ali ako mu ta usluga ne vrijedi koliko stoji, budi mu dopušteno nje se odreći. Moderno je društvo zapada društvo u kojem čovjek može, prije svega, birati. Može jesti u Maximu, može jesti i u ekspres-restoranu, pa kako tko voli, nek izvoli.

Je li tu rješenje? Nažalost ne, jer je ovaj sustav velikih knjiških klubova slabo primjenjiv u našim skućenim prilikama. U Sjedinjenim Američkim Državama čitatelj može birati između mnogo stotina naslova iz samo jednog uskog područja (tako se, recimo, onđe godišnje samo SF-a s i fantasy objavi oko dvije tisuće naslova!), a dvije knjige mjesечно (cca 20 dolara) zanemariva su stavka u obiteljskom budžetu. Kod nas je taj sistem pokušala kopirati Mladinska knjiga, pa je čak i kupila inozemnu licencu, i makar je uspjeh bio popriličan, moralni bismo ipak, uz sve dužno poštovanje, priznati da je to samo karikatura jednoga sustava stvorenenog za nemjerljivo veća tržišta. Umjesto dvije knjige mjesечно, četiri knjige godišnje. Umjesto nekoliko stotina naslova iz svakog područja, tek nekoliko desetaka iz svih zajedno. I to po cijenama koje naš čovjek jedvice može podnijeti. Na ovako malom tržištu, bolje se, vjerojatno, nije moglo ni postići, no ipak je i ta obogaljena verzija nečeg smišljenog za mnogo veća i bogatija mjerila, trčala mnogo brže od pretpotpornih knjižara i akvizitera.

Pa gdje je onda izlaz? Očito ne u nečem ni velesvjetskom ni prošlosvjetskom, već samo u nečem osovijetskom, nečem projektiranom specijalno za naše prilike -- takve kakve jesu. Jedno od tih mogućih rješenja jest sustav popusta što sam ga razvio za gospodina Darka Kovačevića i njegovu Saru 93, i koji se već počeo primjenjivati u njegovoj SF biblioteci Daka. Evo kako taj sustav, nazvan RANOKUP, izgleda u praksi:

1. Rasprodaja se pravi na početku, a ne na kraju; popust se daje kad knjiga izađe, a ne kad se više ne može prodati po nominalnoj cijeni. U tom slučaju rasprodaja stimulira brzu kupovinu, a ne kao do sada, njeno odlaganje i propast izdavača. To je smisao ranokupa. U konkretnom slučaju Dake, popust iznosi 20 posto i može se iskoristiti u roku od mjesec dana po izlasku knjige. Za izdavača su najdragocjeniji oni prvi kupci, ljudi koji odmah kupe knjigu i omogućuju mu da pokrije bar dio troškova. Pa ako su doista takvi, onda ih treba nagraditi, a ne kažnjavati. Zašto da oni, koji svojim oklijevanjem poskupljaju knjigu, budu još i nagrađeni popustom? Tipična je kupceva reakcija: "Dao sam pare unaprijed, u pretplati, šest mjeseci prije nego što je izšla, a već mjesec dana nakon izlaska, na rasprodaji, bila je jeftinija nego u pretplati. Osjećao sam se kao zadnja budala." Rasprodaje su uništile i pretplatu, jer je pretplatnicima dodijalo kupovati knjige za one koji čekaju popuste.

Ovdje bih svakako želio istaknuti da je za izdavača bitno da nikad i ni pod kojim uvjetom ne dade knjigu na rasprodaju. Ako ne može rasprodati nakladu, neka je podijeli knjižnicama, neka je nudi kao reklamni bonus, neka je baci u Savu. Ako čitatelj mora kupiti knjigu po punoj cijeni, on mora znati da je tome sam kriv, da za to mora okriviti vlastito oklijevanje, da čekanje donosi gubitak, a ne dobit.

2. Kupovinom jedne knjige, u ranokupu ili redovito, čitatelj stječe pravo na popust od 10 posto pri kupovini sljedeće, iz bilo koje biblioteke istog izdavača, no to pravo traje godinu dana. Time se potiče kupovanje daljnjih knjiga, što povećava nakladu i obara troškove proizvodnje, i to treba stimulirati.

3. Ako je ta sljedeća knjiga ujedno i sljedeća knjiga iz iste biblioteke, čitatelju pripada pravo na još deset posto. Ovim se popustom još više diže naklada, i još više obara proizvodna cijena. Treba, međutim, istaknuti da ovaj popust može dati efekte samo kod tematski usko koncipiranih biblioteka, recimo u slučaju žanrovske proze, gdje je čitatelju važno da dobije kvalitetno i jeftino štivo, dok mu je manje bitno hoće li to biti baš određeni autor i određeni naslov. Teško bi, recimo, prošao argument: "Nemamo Kanta, ali imamo Hegela, zemite si njega, on vam je isto jako dobar!"

4. Ako čitatelj uzme tri knjige u nizu iz iste biblioteke, na četvrtu i sve daljnje dobiva još deset posto. Time se ne samo potiče rast

naklade, nego i promocija manje poznatih pisaca. Neko nepoznato ili slabo poznato ime čitatelj će kupiti poglavito stoga da ne izgubi popust. Ako otkrije da je to nešto dobro, nakladniku će biti zahvalan što mu je proširio horizonte. Ali ako osjeti da mu je nakladnik nešto uvalio, prvi put će mu oprostiti. Drugi put neće.

Kolika bi u praksi bila cijena knjige u ovom sustavu? Već sada u Daki stalni čitatelj knjigu vrhunske kvalitete i opsegom 300 stranica mogao dobiti za 10 DEM, a ako se sustav proširi i naklada digne, cijena bi mogla još pasti. Darko Kovačević govorio o 7, čak i 6 maraka, što se, meni, priznajem, čini odveć optimistično, no iz njegovih usta u Božje uši.

Slatko ropstvo

Taj sustav popusta je, priznajmo to otvoreno, podao. A podao je zato što je elastičan, pričem taj njegov elasticitet nije ništa manje kompulzivan od krutih pravila kojekakvih knjiških klubova. Ideja je da čovjek, kad jednom uđe u sustav, u crnu rupu ranokupa, iz nje više ne može izaći, iako nigdje ne postoji oštra granica, nego samo gravitacija koja postupno raste. To je tamnica stvorena privlačnošću popusta, koja postaje sve većom što se više primičeno nevidljivom središtu sustava.

U knjiškim klubovima čitatelj mora uzeti knjigu; u sustavu ranokupa ništa se ne mora. Pa ipak, iako u njemu nema krutosti klupskega sustava, njegova žilava elastičnost nije ništa manje kompulzivna. Ona čovjeka ne sili batinom, nego ga uvodi u slatko ropstvo, u kojem je on, pozitivno stimuliran, prisiljen činiti baš ono što najviše želi: smjesti knjigu, kupiti ih što više, i to po nedvojbeno prihvatljivoj cijeni.

Čovjek nikad nije posve u sistemu niti posve izvan njega, nego mu se njegovu središtu približava do neke ravnotežne udaljenosti koja najviše odgovara njegovim željama i mogućnostima, da bi ipak -- a to je cilj -- u što većem broju slučaja prešao Schwarzschildov radius i zauvijek ostao zarobljenikom neodoljive privlačnosti crne rupe ranokupa. No čak i bez dostizanja tog idealja, sustav bi morao reagirati dobro, jer, kao prvo odgovara vrlo raznorodnim kategorijama kupaca i jer, kao drugo, onaj naslijedeni, destruktivni, antagonistički odnos između potrošača i proizvođača zamjenjuje uzajamnim uskladihanjem. Što se, naime, kupac više prilagođava zahtjevima tehnološkoga procesa poizvodnje i prodaje knjige -- što više i što brže -- on svoju knjigu dobiva sve jeftinije. Ali, s druge strane, ukoliko se izdavač stalno ne prilagođava željama kupaca, željama koje se odnose kako na kvalitetu tako i na kvantitetu, čitav sistem pocinje polako slabiti, no on, za razliku od krutih klupskih sustava, pad prodaje ne može biti katastrofalni i nagao, nego elastičan i polagan, dajući tako signale izdavaču da radi krivo i pribavljajući mu vremena da svoje pogreške ispravi.

Ali da sad vidimo kako ta "elastična kompulzivnost" sustava funkcioniра u praksi.

Ako čitatelj kupuje redom sve knjige, onda su mu popusti (u prvokupu) sljedeći:

1. knjiga 20 posto,
2. i 3. knjiga 40 posto,
4. i sve daljnje 50 posto.

No što se događa ako je čitatelj već stigao do nivoa od 50 posto, a propusti jednu knjigu? Koliko je zapravo time uštudio? Pretpostavimo, jednostavnosti radi, da je cijena svim knjigama ista, i da stoje nekakvih 100 novčanih jedinica. U tom slučaju trošak u dvije varijante iznosi:

	Sve knjige redom	Jedna knjiga preskočena
1. knjiga	50	0
2. knjiga	50	70
3. knjiga	50	60
4. knjiga	50	60
5. knjiga	50	50
	250	240

Nije teško izračunati da je kupac, preskočivši jednu knjigu, uštudio samo 10 posto njene nominalne cijene! Jer, sve ako popust izgubljen na jednoj knjizi i nije velik, kumulativni je efekt itekako znatan. Zašto, dakle, preskočiti knjigu koju možeš -- faktički -- dobiti za, recimo, 2 DEM, a možeš je nekome darovati, ili se s nekim zamijeniti ili je, napokon, prodati u antikvarijat po cijeni za koju si je sam dobio, jer antikvarijati za novu knjigu daju otprilike 50 posto njene knjižarske cijene? Taj sustav, dakle, iako ne postoji prijetnja izbacivanjem iz kluba niti obaveza kupnje, kupca jedva da išta manje potiče na naručivanje. To, međutim, ide samo do neke mjere, jer ako se, recimo, preskoče dvije knjige, ušteda je već osjetnih 60 jedinica ili 30 jedinica po knjizi, o čemu će i čitatelj i izdavač morati itekako voditi računa, a ukoliko se čitatelj zadovolji popustima od 30 i 40 posto, preskakivanja će osjetiti tek nezнатно. Sustav će, dakle, nagraditi izdavača ako ga upotrebljava, ali ga smjesta kazniti za svaku zloupotrebu -- ostavljujući mu, međutim, milosrdno priliku da se popravi.

Ovdje bi trebalo svakako spomenuti još nešto. Kao što u tom sustavu, kao što vidjesmo, postoji "latentna kazna" za preskakivanje pojedinih izdanja, istko tako postoji i "latentni popust" za knjige koje se prodaju bez njega! Zamislimo, recimo, da su dvije knjige već izasle iz ranokupa. Koliki će biti stvarni popust ako ih ipak odlučimo kupiti?

MOEBIUS

Redovita prodaja

1. knjiga	100	-
2. knjiga	80	-
Ranokup		
3. knjiga	60	80
4. knjiga	50	60
5. knjiga	50	60
6. knjiga	50	50
	390	250

Iako smo prve dvije knjige dobili sa samo O odnosno 20 posto popusta, one ukupan zbroj poskupljaju za samo 140 novčanih jedinica, što znači da smo ih dobili uz "latentni popust" od čitavih trideset posto!

Čuvajmo se pojednostavljenja

Koliko god taj sustav, po svemu sudeći, bio dobar, ipak se treba čuvati tvrdnje da je on nekakva panaceja, da bi mogao zamijeniti druge oblike prodaje, ili čak da bi mogao biti primjenjiv u širokim svjetskim mjerilima. Da se netko s njim pojavi, recimo u Sjedinjenim Državama, i da ljudima suzi izbor na desetak knjiga godišnje, nabili bi ga na rog. A ne mislim i da ne bi bilo mnogo ljepše imati nekoliko stotina naslova iz SF-a i među njima slobodno birati. Ali treba biti svjestan mogućega. Alternativa je ili veliki izbor po nepristupačnim cijenama, ili malo suženi izbor po dostupnim. S tim što je prva alternativa donekle lažna alternativa, jer vodi propasti izdavača. Druga, međutim, iako u prvi mah smanjuje izbor i konkurira drugim oblicima prodaje, dugoročno ipak dovodi i do povećanja izbora i do rasta knjižarskog prometa. Zašto?

1. Jeftina knjiga ostavlja čitatelju više para u džepu, za koje može kupiti i knjige drugih izdavača, i fako proširiti svoj izbor.

2. Jeftina knjiga širi tržište, a šire je tržište sposobno apsorbirati veći broj naslova i veću nakladu, što povećava izbor i snižava cijenu.

3. Knjiga, kojoj ranokup diže nakladu i obara cijenu, postaje jeftinija u knjižarama i zastupljenja u knjižnicama, pa prema tome dostupnija čak i onima koji nisu uključeni u jedinstveni sustav ranokupnih popusta.

Ranokup, da ponovim još jednom, nije nikakva panaceja, ali je snažan lijek teško oboljelom izdavaštvu. Ranokup nije zamjena drugim načinima prodaje, nego nadopuna koja ih zatvara u mnogo vitalniji i efikasniji sustav.

Predrag Raos

Dolaze kvantne mačke

Frederik Pohl

Sara 93

70 kuna u knjižari

56 kuna u ranokupu

54 kuna i 90 lipa u SFeri

MAČKE MOGU SANJATI

ili sanjaju li SFeraši sijamske mačke

M9
4

Nakon još jedne debilne priče o mačkama debilniji naslov nisam mogao smisliti. Neću vam uzeti za zlo ako ste pomisili, evo još jednog oboljelog od mačje dlake na jeziku. Bolesti koju je proširio A.Z. Cubi svojim mijaukanjem.

Dijagnostika je otkrila da se radi o zarazi u području neuropsihijatrije. Bolest se širi socijalnim kontaktom, a infekcije su sve češće. Najizraženiji simptom, osim uobičajenih dlaka po cijelom tijelu, mijaukanja i spavanja u društvu jest pisanje priče. Posebno izložena grupa su SF+ pisci i urednici.

Primjenjena terapija u duševnoj bolnici SFera, zvana literarna radionica pokazala se kontraproduktivnom. Od nekoliko rekonvalescenata jednom se stanje pogoršalo. Po drugi puta proživiljava agoniju.

Tjedna vizita hospitaliziranim otkrila je da bolesnici ne žele ozdraviti. Kako će popularni medicinski krugovi reagirati na ove najnovije izvještaje pokazat će vrijeme.

Gle dlaka, mijau!

P.S. Jedan od zaraženih bi mogao izdati svoju, macanovu antologiju.

Kakve veze ova povijest bolesti ima s Frederikovim romanom? Tanke, jer protagonisti Pohlove priče nisu *macani*, ali spominje se njihov dolazak u kvantnom obliku, što god to bilo.

Sam naslov metafora je na mjesto koje se zove Macište a gdje vlada SAD-a razvija projekt putovanja, odnosno prolaza kroz vrijeme. U vremenu od 20.30 sati 16. kolovoza 1983. do YR 11-110 111-111, mo 1-010, da 1-100 Hr 1-000, mn 1-111 pisac nas svakim poglavljem pomiče za jedan dan, stranicama dnevnika iz života likova i njihovim susretima, kako međusobnim tako i s mnogobrojnim ja kad dođe do seljakanja između paralelnih vremena. E, da sve to ne bi sličilo robnoj kući pobrinuo se balistički odskok paravremena, pojava slična bacanju kamena u lokvu. Proguraš li kroz portal između dva vremena atomsku podmornicu, budi spreman na kišu kokoši ili najezdu mutantnih mandarina. Pratchett bi ovim pokopao pola planete.

Pripadnicima plemena alfavremena, koji imaju najduži staž vremen-skih hodočašća dojadilo je bombardiranje domaćim životinjama, pa su odlučili svu stoku koja je pasla na vremenskim pašnjacima nagurati u slobodnu štalu. Vrijeme gdje (a ne kada) su se ljudi istrijebili cijepanjem atoma i sada zjapi prazno.

Kvantni fizičari sada tamо lijepo oru, političari se privikavaju na rad, kurve ako ih ima... Svi rade kako bi omogućili prihvat novog vala izbjeglica. Povratka u rodno vrijeme nema. Svi postaju zarobljenici novog vremena.

Fabulu vam nisam prepričao (ili jesam?). Nisam vas davio u lavoru citata, ali isto tako nišam vam ni svoje dojmove prenio.

Nisam, jer ih nema.

Pročitao sam knjigu (vidi vraga), pitka je, odložio je i napregnuo se da izvučem neku iskrigu koju je roman u meni zapalio. Napregnuo da sam iskru skoro ... u gaće (obrisao bih se knjigom (bez korica - nisu zaslužile) jer papir je izvrstan).

Ali dojma nema, da ga j....

Mislim da je to najveća uvreda piscu. Popljuvati ga je barem neka reakcija, osjeti vlagu i smrad. Ako se zajapuri i izvuče zelenog može ti i vratiti. Ili popraviti što ne valja. Ali kako reagirati ako reakcije nema? Ako ne izazove nikog i ništa svojom literaturom, svojim likovima i preprekama koje im je postavio, atmosferom. Naravno, gledano globalno jer trenutni detalji koji odskaču (to bi bilo *ono neophodno pozitivno*) uvelike su prekriveni masnim tkivom. Baci rukopis i piši ponovo.

Davne 1976, Pohl je napisao dobar roman, *MAN PLUS* kojeg je vizionarski Bruno Ogorelec objavio 1983. s prijetnjom da svima pokaze što je dobar SF. Prva i zadnja knjiga edicije *VIZIJA*. Toliko o vizijama i dobrom SF-u.

Deset godina zreliji pisac, točnije 1986, Pohlovica objavi *THE COMING OF THE QUANTUM CATS* i usere stvar, a deset godina od BOG-ovog izdanja, konkretnije 1993. pojavi se u biblioteci Sara 93, a Žiljak usere stvar. Sve to u prijelomu nepoznatog umjetnika i prijevodu PRAOSA, koji se umiva svojim mačkom, (ime mu je *JORGATWO*), kada se ovaj ne usere psine. Ne bih spomenuo ovu dogodovštinu iz života renomiranog pisca i prevoditelja da jednog mačka barem put nahrani. Barem *JOGURTWOM*.

Međutim...

Biblioteka Sara 93 nije se ugasila nakon prve dvije knjige (*SFERA M. Crichtona* je druga), Sara nije imala želju poučiti nas dobroj literaturi, ali šteta je što je ranokupni sustav koji bi se mogao pokazati pozitivnim započeo lovni period na preživača SF-a lošim romanom. Mačja produkcija SFerinih pisača daleko je zanimljivije štivo.

Ali...

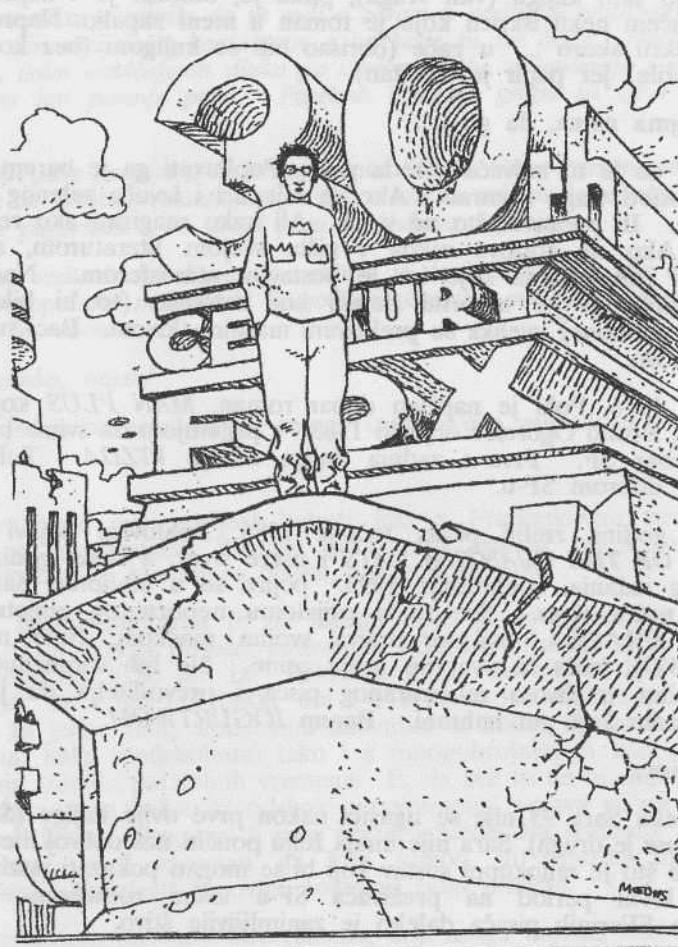
Kad sam već popljuvao roman iza kojeg stoji Darko Kovačević da barem čovjeku pružim maramicu.

Trilogija *TITAN/WIZARD/DEMON* Johna Varleya koji je slijedeća realizacija puno je bolji izbor.

Davorin Horak

BACK TO THE MOVIES

BODY BUGS

Na ovogodišnjem SFERAKONU ste, osim repriza i nešto malo novih, no trećerazrednih filmova, mogli pogledati i film pod naslovom BODY BUGS. Naslov odaje horor. Kukci u tijelima. Još ako ste saznali da ga je režirao Carpenter, pohrlili ste u dvoranu. Tamo vas je dočekao lično ON, režiser, u mrtvačnici pričaćući vam o svojoj opsesiji mrtvacima i crnim vrećama za tijela. Naravno, shvatili ste. Riječ je o tipfeleru nepoznatog umjetnika koji je pisao plakat s naslovima filmova. Ni njemu ništa nije bilo sumnjivo.

Ukoliko se ipak niste nalijepili na kukce, prikazat ćemo vam film uskoro, u SFeri. Vjerujem da niste gadljivi. No, malo upozorenje. Meni se baš horor ne svida previše, ali pogledam koji. Ostavljaju me hladnom. Ne plaše. Ne skrivam se iza naslonjača. Ne idem po času vode. Svi horori, bez obzira na temu, ljigava čudovišta, psihološke efekte. Svi, osim Carpenterovih. E, to je već nešto drugo.

Film BODY BAGS je omnibus od tri priče povezan, iako vrlo labavo, scenama iz mrtvačnice. Priče međusobno nemaju nikakve veze, osim što je uvijek na kraju netko mrtav. Ali, tako je u svakom hororu. Prve dvije priče režirao je sam John Carpenter (*Assault on Precinct 13, Big Trouble in Little China, Christine, Dark Star, Escape from New York, The Fog, Halloween, Memoirs of an Invisible Man, Prince of Darkness, Starman, They Live, The Thing*) (nadam se da su svi - op.ut.), a treću Tobe Hooper (*Lifeforce, Poltergeist, Salem's Lot, Texas Chainsaw Massacre*) koji se kasnije i sam pojavljuje u jednoj od uloga. I tu počinje parada poznatih glumaca i režisera u malim epizodnim ulogama.

U prvoj priči "The Gas Station" glume, osim glavne uloge koja je prepustena nepoznatoj glumici Alex Datcher, Robert Carradine (*Cannonball, Orca, Massacre at Central High, Rude Awakening, Wavelength*), Wes Craven (režiser filmova *Chiller, Deadly Friend, Nightmare on Elm Street, Serpent and the Rainbow, Shocker, Swamp Thing*), Sam Raimi (režirao *Darkman i Evil Dead 1 i 2*) i David Naughton (glumio u *American Werewolf in London*).

"Hair" je središnja priča s SF elementima u kojoj glume Stacy Keach (poznajete ga vjerojatno najbolje iz serija na TV), Sheena Easton (nečija bivša žena, pjevačica i eto, glumica), David Warner (*Cast a Deadly Spell, Company of Wolves, Frankenstein, From Beyond the Grave, The Omen, Star Trek V i VI, Teenage Mutant Ninja Turtles, Time Bandits, Tron*), Deborah Harry (pjevačica grupe *Blondie*, inače glumila i u ponekom filmu, *Tales from the Darkside - The Movie, Videodrome*) te dvojca od danas najrazvijanijih muških foto modela Attila i Greg Nicotero u slow motionu.

Treću priču "Eye" nose Mark Hamill (*Han Solo iz Star Warsa, Slipstream, Time Runner, Eric*), kojega nitko živ ne bi prepoznao s brkovima, Twiggy (pa, valjda znate tko je ona, ali osim toga je i glumila ponekad u britanskim filmovima, iako je VMG ne spominje), Roger Corman (režiser *Attack of the Crab Monsters, Creature from the Haunted Sea, The Fall of the House of Usher, Frankenstein Unbound, The Intruder, Little Shop of Horrors (1960.)*, hrpu filmova po E.A. Pou, *The Man with X-ray Eyes*) i Charles Napier (glumac u *Silence of the Lambs, Deep Space, Eyes of the Beholder, Future Zone, The Night Stalker*).

Impresivno, zar ne? (Nisu bili svi, fali *Elvis i Muvi*, Carpenters best horor - op.ut.) Carpenter je uspio okupiti hrpu ljudi koji se cijelog života bave SF-om i hororom i nagovoriti ih da se pojave u ovom filmu. No da se ova rubrika ne bi pretvorila u društvenu

rubriku (čitaj: trač), film je u cijelini dobar, priče su zanimljive i različite. Klasičan krvavi triler plus komedija sa SF elementima i tragičnim krajem plus psihološka drama jednako film koji ćete svakako odgledati bar do kraja ako ne i više puta.

Scenario su napisali **Billy Brown** i **Dan Angel**, koji je i jedan od producenata uz **Carpentera** i **Sandy King**. Glazbu su napisali opet **Carpenter** i **Jim Lang**. Specijalne efekte radio je **Howard Jensen**, ali nemojte očekivati previše. Oni ovdje nisu toliko bitni. Režija je izuzetna, raspleti neočekivani, gluma neprimjetljiva, što znači dobra.

Dakle, film se isplati pogledati. Iako nema veze s kukcima.

P.S. A? Jesam vas digla na Hana Soloa?

Tatjana Jambrišak

SFERIN Mali (BESPLATNI) OGLAS

U nedostatku para, a i da bi pomogla domaćim izdavačama SFera je odlučila baviti se akvizitorskom prodajom knjiga.

Pohvalno, reći ćete.

Možda jednom u suradnji s vremenom skupi nešto kuna i baci se u vlastiti izdavački ponor. E, da skok bude s lijepše stijene i s padobranom pomogućnosti, potrebni ste VI. Da, VI, jer možda će baš vaših nekoliko novčića, vama nepotrebnih (a ikome ne trebaju?) pokrenuti SFerin pablišing potenšl. A moždamoždamožda, tko zna, i vaše će djelo ugledati svjetlo dana.

Zanimljivo, pomisliti ćete.

Iako su knjige prevedene, zanimljive su. Kupite ih, a zatim poklonite SFerinoj biblioteci. Vi ćete dobiti zahvalnicu za promidžbu domaćega SF izdavaštva, a SFera mogućnost da knjigu proda drugom naivcu.

Razbit ću im nos, konstatirate.

Ako se ista proda, pisat ću svaki tjedan novu reklamu (DA, i Parsek ću izdavati u istom ritmu - op.ur.).

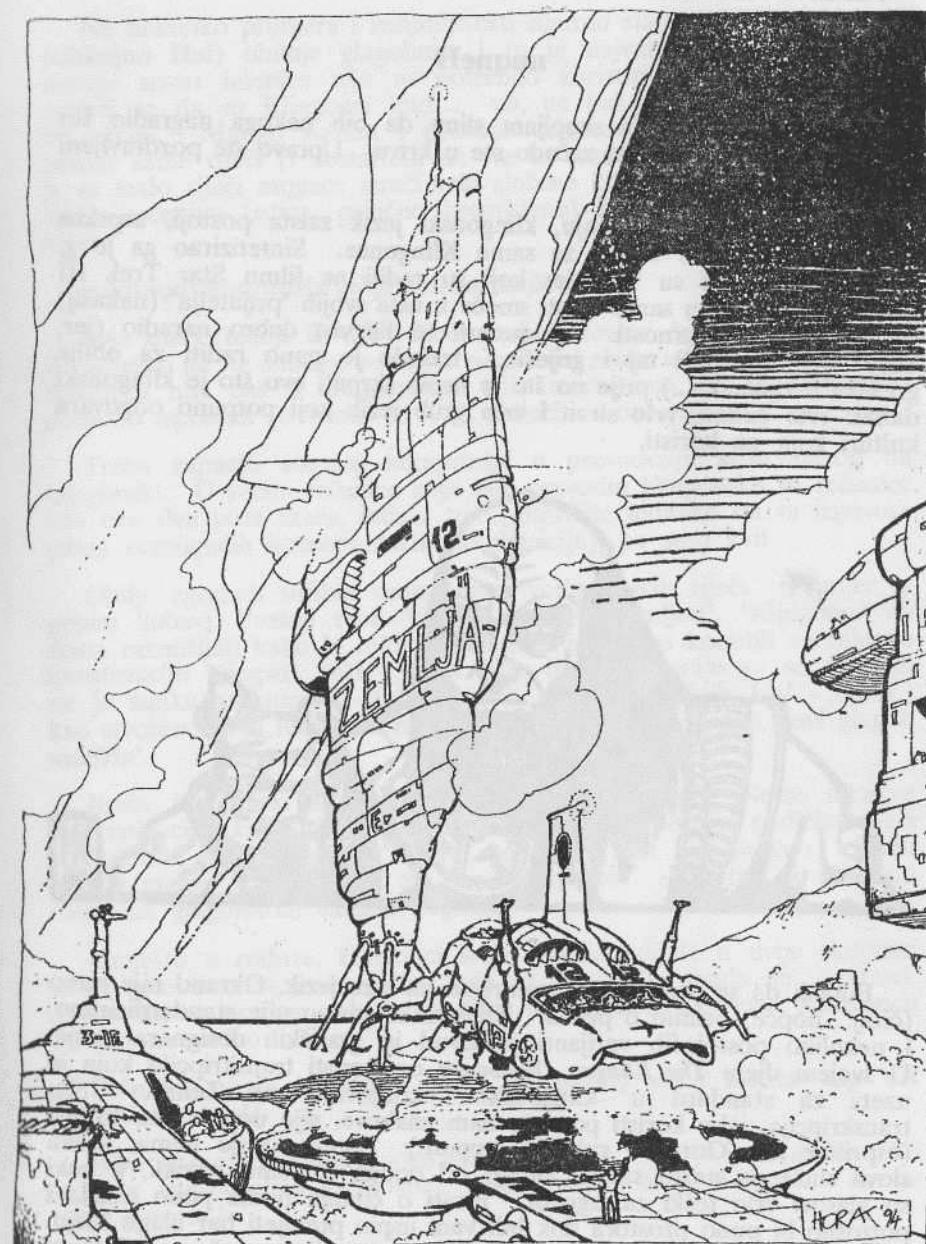
Bezobrazni su, ali kupit ću šta košta da košta, zaključit ćete.

Terry Pratchett: BOJA MAGIJE 30 kuna

Robert Asprin: JOŠ JEDAN KRASAN MIT 38 kuna

Frederik Pohl: DOLAZE KVANTNE MAČKE 54.90 kuna i lipa

Michael Crichton: SFERA 70 kuna

ALIENGVISTIKA

nuqneH

Ako ste pomislili da skupljam slinu da bih nekoga nagradio što mi daje članak u Parseku, začudo ste u krivu. Upravo ste pozdravljeni na klingonskom jeziku.

Za one koji to ne znaju, klingonski jezik zaista postoji, usprkos činjenici da isto ne vrijedi za same Klingonce. Sintetizirao ga je g. Marc Okrand kad su Trekkies koji su radili na filmu Star Trek III shvatili da ne mogu samo trpati smeće u usta svojih "prijatelja" (nakašlj) iz alternativne stvarnosti. Spomenuti se lingvist dobro naradio (jer, kaže se: tko radi taj i grieši...) trebalo je puno raditi za obilje grešaka u riječniku...) prije no što je uspio skrpati ovo što je klingonski danas: vrlo čudan, vrlo stran i vrlo grub jezik koji potpuno odgovara kulturi koja ga koristi.

Budući da se potpuno koncentrirao na sam jezik, Okrand nije puno (čitaj: uopće) brinuo o pismu. Klingonsko pismo nije standardizirano, i nekoliko postojećih varijanti proizvod je grafičkih designera serije. U svojem djelu *The Klingon Dictionary* on koristi transkripciju koja je uzeta za standard u "klingonskim" krugovima na Zemlji. No, transkripcija, iako koristi poznate nam znakove, nije uopće lako čitljiva (otprilike kao Goranov rukopis - op.ur.): interpunkcije nema, velika slova služe za nešto sasvim drugo od onoga što smo navikli, a neki su glasovi vrlo teški za izgovor. Pisati o čitanju nema puno smisla i potrošilo bi puno prostora dok bih vam uspio prenijeti bar blagu ideju. I zato neću (lijepo od tebe, materijala treba ali ne treba pretjerivati - op.ur.). Kog zanima nek me hvata po gradu ili pita neke od već prosvjetljenih ljudi u SFeri (ili Vrapču - zaj.op.ur.).

No nekoliko primjera i zanimljivosti sigurno stane. Klingonski jezik (*tlhIngan Hol*) obiluje glagolima, i to je najvažnija vrsta riječi (za mnoge stvari imenice nije ni potrebno koristiti), što nije neobično sjetivši se da su Klingonci ljudi... ne, ne baš ljudi no nema veze... od akcije. Mnogo sufiksa i prefiksa osigurava modulaciju značenja unutar same riječi (i dostafiksa da sve to razumiješ - op.ur.), tako da je sa malo riječi moguće izreći vrlo složene koncepte. Tako je netko složio rečenicu (istina, prilično besmislenu) koja se sastoji od jedne riječi:

maqIpqu'chuqrupHa'be'qa'moHlaHbejjl'neS'a'

koja znači (manje ili više): *Hoćemo li, poštovani, biti sigurno sposobni da učinimo da ne budemo ponovno nespremni zaista udariti jedan drugog?* Rečenica nije baš u klingonskom stilu izražavanja, ali je gramatički potpuno ispravna (o tome će VJK odlučiti - op.ur.).

Treba zapaziti stupanj kompresije u prevodenju s hrvatskog na klingonski. U većini rečenica koje sam prevodio klingonske su rečenice bile oko dva puta kraće. Istina, treba otprilike jednak da se izgovore (zbog nemogućih konsonantskih kombinacija), pa smo kvit.

Obilje zgodnih sufiksa omogućava tvorbu novih riječi. Primjer je pojam ljubavi. Postoji riječ "ljubav", ali ne i "voljeti". "Klingonci" su dosta razmišljali kako bi rekli *Volim te*, i isprva su koristili zaobilaznu konstrukciju *bangwlj SoH* - *Ti si moja ljubav*. Kasnije su se dosjetili da je sufiks antonimije -*Ha*' (dosjetili su se uz usklik *Ha!* - op.ur.) kao stvoreni da se nakalemi na riječ *mrziti*, i tako je rođen novi glagol: *muSHa*'.

Inače, klingonski ne razlikuje muški i ženski rod. Nema nikakve diskriminacije, kao što bi neki pomislili. Istina, postoje različite riječi za "oženiti se" i "udati se". Sto onda. I kod nas je isto. Osim jednog malog detalja: riječ za ženu, *be'* (ovca? - pit.ur.), je potpuno identična glagolskom sufiksu negacije.

Umjesto u rodove, klingonci svoje imenice dijele u dvije skupine: stvari sposobne za govor i one koje to nisu (gdje spada *be'* - pit.ur.). Treba biti na oprezu: to nije podjela na predmete i osobe. Klingoncu bi bilo normalno reći:

De'wlwl' ghaH / QaQqu' ghaH / be'nalwlj 'oH / Do'Ha' rop 'oH / jatlhlalaHbe' 'oH

[*Ovo je moj kompjuter* (sposoban za govor). *On je jako dobar*. *To je žena* (nesposobna za govor). *Na nesreću, to je bolesno*. *To ne može govoriti*.]

Istina, ono što bi mu njegova be'nal učinila nakon što posjeta njegovih prijatelja završi prije je predmet medicinske nego jezične rasprave.

Još jedna zgodna stvar: ako ikad sretnete Klingonca (malo vjerojatno) i želite ga uvrijediti (vjerojatnost teži k nuli), recite *Habqu' SoSlij Quch*. U slučaju da ste zaista i izgovorili te riječi u slušnom dometu nekog Klingonca, ionako ne prevelika vjerojatnost prezivljavanja susreta s Klingoncem uz čajan "thunk" pada na nulu (ne pitajte me ništa, ja samo prepisujem - op.ur.). Inače, za radoznale, prijevod je: *Celo tvoje majke* (nesposobne za govor) je potpuno glatko.

Ima još puno zanimljivosti dostupnih studentu u klingonskom, ali mislim da će me šira publika zaželjeti za targetting practice i od ovoga. I zato, privodim svoj bijedni nazovičlanak kraju (zašto? ja se baš dobro zabavljam - op.ur). Za sve one koji su zainteresirani, neka me kontaktiraju kako znaju, umiju i peru ruke, bit će mi draga da nađem ljude s kojima ču (nadam se) nekad moći popričati. A do tada,

Qapla' qoranvo' (Uspijeh, od Gorana Topića).

Goran Topić

IMPRESSUM

PARSEK, u ime Društva za zaštitu fantastike i balavetristike SFera, (ma gdje bila) Ivanićgradska 41a, Zagreb, utjelovljuje nekoliko entuzijasta pod budnim bičem urednikovim.

Urednik: Davorin HORAK

Teh. urednik: Ex SFera c'est moi

Pisali: Tatjana JAMBRIŠAK, Short CUT, Dalibor PERKOVIĆ, Predrag RAOS, DOETHE, Davorin HORAK, Sense FRICTION, Day HRAKBURY, Darko MACAN i Goran TOPIĆ

Crtali: Darko MACAN i Davorin HORAK

Crtali nesvjesno: FRANQUIN, MOEBIUS, DEVLIĆ, WATTERSON...

Photo by natasha

Usenet skin'o: DraženKa ČAR

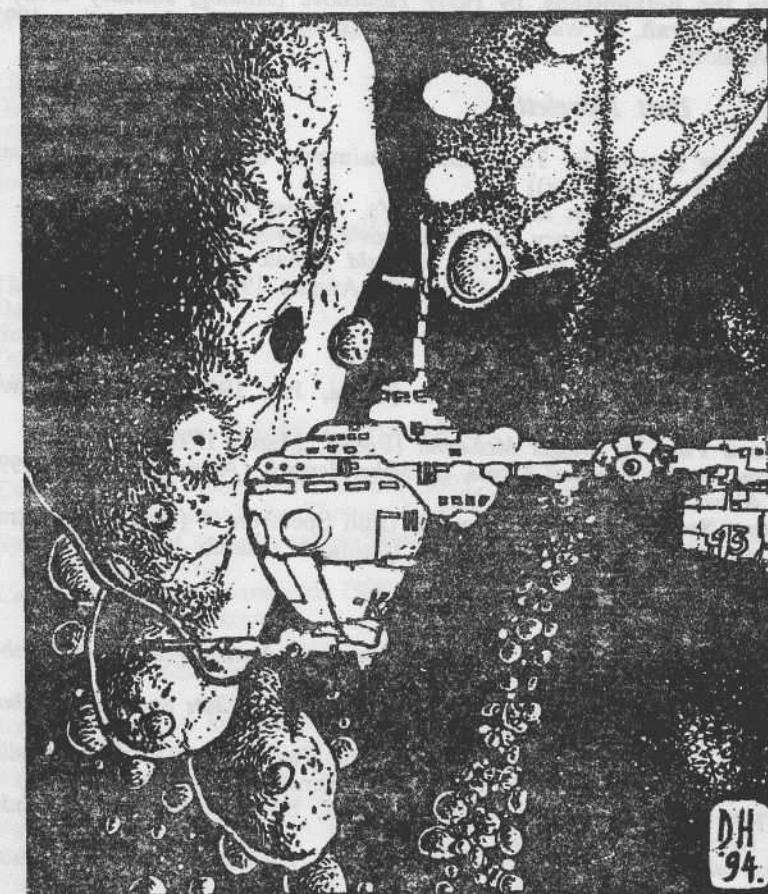
Naslovna strana je stvar urednika, ali ne "ona"

Tiraž, ako se ne varam 300 kom.

HUGO I CAMPBELL NOMINACIJE ZA 1994 GODINU (ako vas zanimaju preskočite tekst)

Sigurno znate da se HUGO, a što sam ja čitao igo kad sam bio mali i pitao se što sve skupa s tim ima pokojni Victor, dodjeljuje na konvencijama. Točnije na onoj svjetskoj koja će A.D. 1994, 52. po redu (info Skiffy travel) nagomilati fanove svijeta pod šator zvan ConAdian, Winnipeg, Manitoba, Susjedne Američke Države. Za attending ćete morati pljunuti CAN\$ 165.

Kako bi se čemu imalo dodjeliti nagradu, na 51. WSFC (info Skiffy travel) fanovi su povratili nominacije na svoja omiljena štiva. Svega 649 inteligentno popunjena nominacijska listića dalo je rezultate kakve je dalo:

Best Novel

- Moving Mars**, by *Greg Bear* (Tor)
Glory Season, by *David Brin* (Bantam Spectra)
Virtual Light, by *William Gibson* (Bantam Spectra)
Beggars in Spain, by *Nancy Kress* (Morrow AvoNova)
Green Mars, by *Kim Stanley Robinson* (HarperCollins UK; Bantam Spectra US)

Best Novella

- The Night We Buried Road Dog**, by *Jack Cady* (F&SF, January 1993)
Mefisto in Onyx, by *Harlan Ellison* (Omni, October 1993; Mark V. Ziesing)
An American Childhood, by *Pat Murphy* (Asimov's, April 1993)
Into the Miranda Rift, by *G. David Nordley* (Analog, July 1993)
Down in the Bottomlands, by *Harry Turtledove* (Analog, January 1993)
Wall, Stone, Craft, by *Walter Jon Williams* (F&SF, October/November 1993; Axolotl)

Best Novelette

- The Shadow Knows**, by *Terry Bisson* (Asimov's, September 1993; Bears Discover Fire (Tor))
The Franchise, by *John Kessel* (Asimov's, August 1993)
Dancing on Air, by *Nancy Kress* (Asimov's, July 1993)
Georgia on My Mind, by *Charles Sheffield* (Analog, January 1993)
Deep Eddy, by *Bruce Sterling* (Asimov's, August 1993)

Best Short Story

- England Underway**, by *Terry Bisson* (Omni, July 1993; Bears Discover Fire (Tor))
The Good Pup, by *Bridget McKenna* (F&SF, March 1993)
Mwalimu in the Squared Circle, by *Mike Resnick* (Asimov's, March 1993; Alternate Warriors (Tor))
The Story So Far, by *Martha Soukup* (Full Spectrum 4 (Bantam Spectra))
Death on the Nile, by *Connie Willis* (Asimov's, March 1993)

Best Non-Fiction Book

- Once Around the Bloch: An Unauthorized Autobiography**, by *Robert Bloch* (Tor)
The Encyclopedia of Science Fiction, edited by *John Clute* and *Peter Nicholls* (Orbit UK; St. Martin's US)
PITFCS: Proceedings of the Institute for Twenty-First Century Studies, edited by *Theodore R. Cogswell* (Advent)
Understanding Comics: The Invisible Art, by *Scott McCloud* (Tundra; Kitchen Sink; Harper Perennial)
The Art of Michael Whelan: Scenes/Visions, by *Michael Whelan* (Bantam Spectra)

Best Dramatic Presentation

- Adams Family Values** (Paramount Pictures); Producer, Scott Rudin; Director, Barry Sonnenfeld; Screenwriter, Paul Rudnick
The Gathering (Babylon 5) (Warner Brothers); Executive producers, Douglas Netter & J. Michael Straczynski; Director, Richard Compton; Writer, J. Michael Straczynski
Groundhog Day (Columbia Pictures); Producers, Trevor Albert & Harold Ramis; Director, Harold Ramis; Screenwriters, Danny Rubin & Harold Ramis
Sferacon (Sfera); Producer and Director, Shloogy
Jurassic Park (Universal); Producers, Kathleen Kennedy & Gerald R. Malen; Director, Steven Spielberg; Screenwriters, Michael Crichton & David Koepp
The Nightmare Before Christmas (Touchstone Pictures); Producers, Tim Burton & Denise DiNovi; Director, Henry Selick; Screenwriter, Caroline Thompson

Best Professional Editor

- Ellen Datlow*
Gardner Dozois
Mike Resnick
Kristine Kathryn Rusch
Stanley Schmidt

Best Professional Artist

- Thomas Canty*
David Cherry
Bob Eggleton
Don Maitz
Michael Whelan

Best Original Artwork

- Cover of F&SF**, October/November 1993 (illustrating "The Little Things", B. McKenna), by *Thomas Canty*
Space Fantasy Commemorative Stamp Booklet, by *Stephen Hickman* (U.S. Postal Service)
Cover of Asimov's, November 1993 (illustrating "Cold Iron", M. Swanwick), by *Keith Parkinson*

Best Semi-Prozine

- Interzone**, edited by *David Pringle*
Locus, edited by *Charles N. Brown*
The New York Review of Science Fiction, edited by *David G. Hartwell*, *Donald G. Keller*, *Robert K.J. Killheffer*, and *Gordon Van Gelder*
Pulphouse, edited by *Dean Wesley Smith* and *Jonathan E. Bond*
Science Fiction Chronicle, edited by *Andrew Porter*
Tomorrow Speculative Fiction, edited by *Algis Budrys*

Best Fanzine

Ansible, edited by *Dave Langford*

File 770, edited by *Mike Glyer*

Parsek, edited by *me*

Lan's Lantern, edited by *George "Lan" Laskowski*

Mimosa, edited by *Dick and Nicki Lynch*

Stet, edited by *Leah Zeldes Smith and Dick Smith*

Best Fan Writer

Sharon Farber

Mike Glyer

DragenCa Char

Andy Hooper

Dave Langford

Evelyn C. Leeper

Best Fan Artist

Brad W. Foster

Teddy Harvia

Linda Michaels

Peggy Ranson

Chewbacca

William Rotsler

Stu Shiffman

***John W. Campbell Award
for Best New Science Fiction Writer of 1992-1993
(sponsored by Dell Magazines)***

Holly Lisle (2nd year of eligibility)

Amy Thomson (1st year of eligibility)

Jack Nimersheim (2nd year of eligibility)

Carrie Richerson (2nd year of eligibility)

F. Drop Dead Julari (0 year of ineligibility)

Elizabeth Willey (1st year of eligibility)

U nekim kategorijama pojavilo se više od pet nominacija zbog izjednačenog kreštanja. "Original Artwork" ima samo tri predstavnika jer je birokracija rekla da se za 4. i 5. mjesto mora naći barem 5% od sveukupne hrpe nominacija unutar kategorije (član 2.6. USTROJA SZFK). Birokracija se uplela ponovo kada je trebalo osigurati fairer balance kandidata u (opet) kategoriji kratkih ostvarenja.

Prema članu 2.2.1 istog USTROJA koji omogućava (varanje) premještanje djela koje je udaljeno max 5000 riječi od granice (pa opet) kategorije, tri su priče pale na niže grane. "Dancing on Air" na

noveletu s novele, a "Death on the Nile" i "England Underway" s novelete u kratku priču. A rezultati su ovakvi:

Prag, da bi se djelo proguralo među nominacije za HUGA ostaje isti: 28, prema čemu peto mjesto kratke priče ima 35, ali nema krake priče između 28 i 34. Da se klackanje nije dogodilo prag bi varirao između 28 i 60 u rasponu od 32 nominacije, a dvije priče s 28 ili više ne bi se pojavile.

I meni je ovo jasno kao i vama.

Zadnja odluka administratora Goldberga i Bratmana (Čovjekbrot-hera) odnosila se na "Hard Landing" Algisa Budrysa koji ispada iz jurnave za roman jer je objavljen u magazinu (ne piše kojem) 1992, a Nicola Griffith puši Kembela jer je profi objavljivao prije '92.

Hvala DraženKi što se skinuo pred Korisnomrežom i svojim oblinama pribavio informacije PARSEKU.

Hvala DraženKi, drugi put, za skinute informacije s Useneta i vlastitim disketama pribavljene PARSEKU.

S vlastitim shvaćanjem engleskog prepričao Davorin Horak

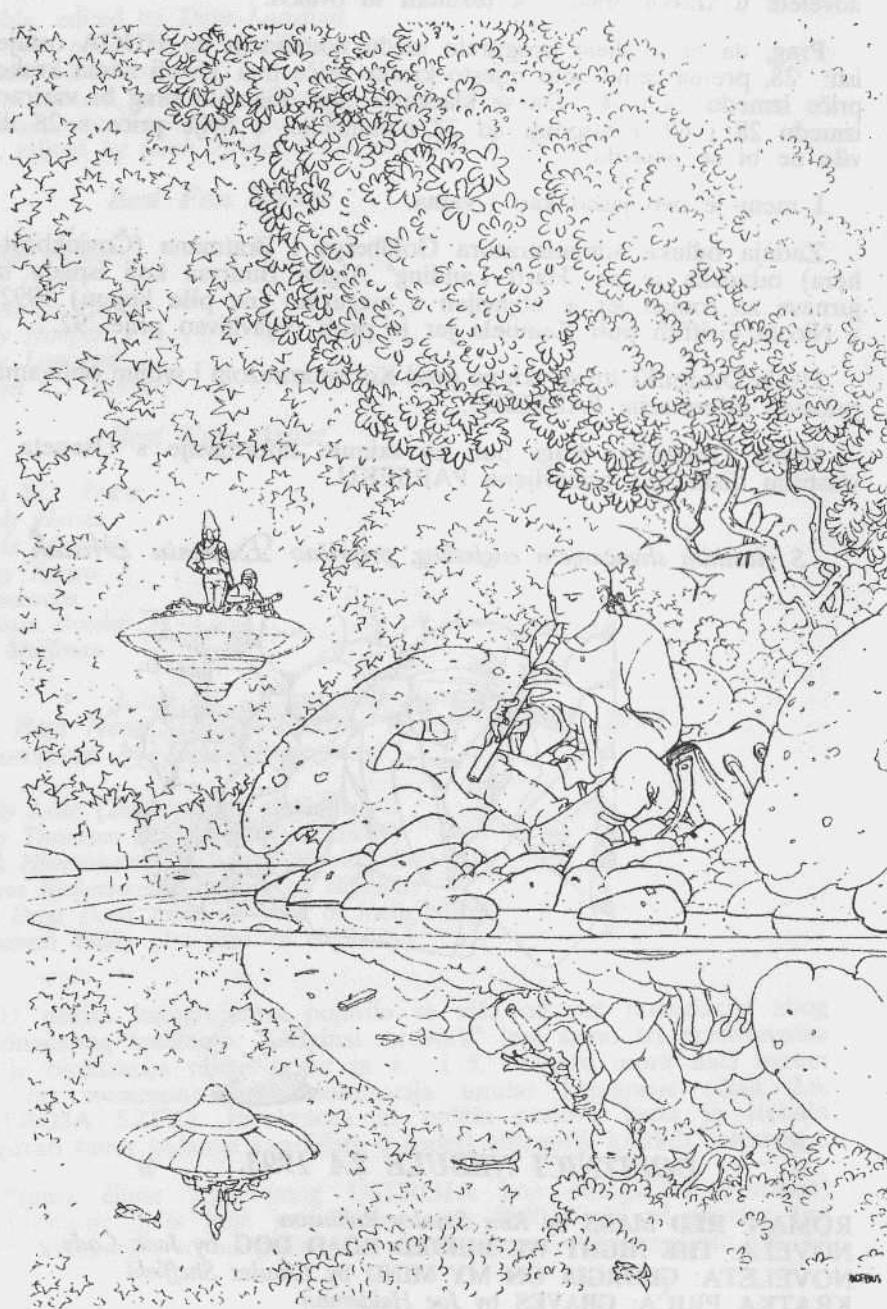
DOBITNICI NEBULE ZA 1993.

ROMAN: RED MARS by *Kim Stanley Robinson*

NOVELA: THE NIGHT WE BURIED ROAD DOG by *Jack Cady*

NOVELETA: GEORGIA ON MY MIND by *Charles Sheffield*

KRATKA PRIČA: GRAVES by *Joe Haldeman*

VIRTUALITY

Znanstvena fantastika počela se baviti virtualnim prostorom s pojavom tehnologije koja ga omogućuje, iako ga je Stanislaw Lem u "Summa technologiae" teoretski sasvim razradio. U poglaviju o "fantomatologiji" Lem razmatra hipotetičku mogućnost da se umjetnim načinom (tehnikom koja to omogućuje) nekoj individui preda ukupan senzorni input, tako da ga ona ne može razlikovati od stvarnog.

Zamislimo da vidimo i čujemo nešto što se zapravo ne nalazi izvan nas. Na ušima su nam slušalice, pred očima naočale koje umjesto stakala imaju ekrane (neka centar slika koje oni prikazuju bude razmaknut koliko su i ljudske oči). Time se nalazimo u virtualnoj stvarnosti i to prilično razvijenoj s obzirom na veličinu udjela vida i sluha u ukupnom osjetilnom inputu čovjeka.

Miris? Neka je uz nos smještena banka mirisa koji se u skladu sa slikom i zvukom mogu predavati nosnicama.

Budimo uz to obućeni u umjetnu kožu koja nam može sugerirati toplinu ili hladnoću, vlagu, vjetar, teksturu i slično.

Kretanje u virtualnom prostoru se trenutno ostvaruje posredno, npr. komandama vezanim za rukavice tako da se prstom određuje smjer kretanja. Na putu tehnologije virtualne stvarnosti k savršenstvu teška je prepreka input za čovjekov osjećaj tjelesnosti i ravnoteže, takav da možemo hodati, trčati, skakati, surfati, letjeti zmajem ili voditi ljubav. Druga takva prepreka su usta, tako da možemo kušati, piti i jesti u virtualu.

Kada čitamo roman ili gledamo film, ulazimo u svijet djela. Snaga doživljaja koju nam djelo nudi je jedno ako ne i jedino mjerilo njegove vrijednosti. I to su virtualne stvarnosti. Ali film, a roman još i više, traže određeno pristajanje na njih, koncentraciju i napor da se u njih uđe. Lemovski fantomatska, virtualna stvarnost u punom smislu riječi bila bi oslobođena ovog zahtijeva. U njoj svijet djela više nije na udaljenosti knjige ili TV ekrana već na onom mjestu na kojem pronalazimo sebe, napor koji ona traži je budnost.

Revolucionarni konstituent virtualne stvarnosti je njena oslobođenost, prvo materijom koju može obuhvatiti, a još više interaktivnošću. Ne mora se prvo snimiti da bi se potom moglo vidjeti, može se nacrtati kompjuterskom grafikom. Možete zaista svuda biti i svašta vidjeti. Idealno bi usporedni programi svih osjetila bili digitalizirani i prikupljeni u kiberprostoru (kompjuter, mreža).

Interaktivnost korisnika i medija virtualne stvarnosti ostvaruje se na dva načina. Prva interakcija je sa samim virtualnim svijetom - kada idete tamo dolazite, što uzimate to vam je u rukama. Put kroz književno ili filmsko djelo strogo je određen (iako svatko doživjava djelo različito). U virtualu, teoretski nema granica.

Slijedeća interaktivnost je ona između različitih korisnika. Virtualni svijetovi mogu biti privatni, zajednički ili javni. U isti virtualni prostor može stupiti više korisnika tehnike virtualne stvarnosti i oni mogu virtualno stupiti u sve odnose u koje ljudi stvarno stupaju i biti u njima. U virtualu, korisnici bi se susretali u personama. Persona je ovdje prikaz fizičke prisutnosti, korisnikovo tijelo u virtualu. U prividnoj stvarnosti možete izgledati kako god želite. Tu svi mogu biti najljepši. Tu svatko može biti ninja, ali tada vraća odmak između virtualne i stvarne stvarnosti, jer bi, osim u slučaju da je korisnik stvarno ninja, ninja djelovanje u virtualnom prostoru izvodio program, dok bi ga korisnik samo pokretao i pratio.

Persona u virtualnom prostoru može i poginuti, ali korisnik ne može (al' se može u Jankomir preseliti - op.ur.). Može se vratiti u istoj ili drugoj personi (ako ga puste - op.ur.) (persone su u virtualnom kao odijela u stvarnom prostoru), ili čak ostati u virtualu kao živi mrtvac. Korisnik se kroz virtualni prostor množe kretati i bez persone - nevidljiv, a može nositi i neljudsko tijelo, npr. životinjsko ili fantastično.

U "Summa technologiae" Lem se pita kako uopće prepoznati da se radi o virtualnoj stvarnosti, ako se ona priključi individui bez njezinog znanja. Ovo pitanje ima paranoični i spoznajnofilozofski aspekt.

Paranoja: Virtualnu stvarnost u koju se individua bez njenog znanja zatvara kreirao bi onaj/ono (zar ona ne bi bila najspasobnija za to? - pit.ur.) koje bi taj prepad izvršilo. Karakter prepada koji takav čin ima dopušta nam da zamislimo istinske noćne more (definitivno ona - zak.ur.) ostvarene, onakve kakve je Orwell u "1984" držao u sobi 101. Subjektu čak može biti uskraćen i bijeg kroz samoubojstvo. U ovu horor atmosferu lijepo se može uklopiti jedna operacija koja se, radi lakše obrade, na individui može izvršiti. U Beljavjevom romanu "Glava profesora Douela" spomenuta glava spomenutog profesora bila je odvojena od tijela i prikopčana na cijevčice koje su joj omogućavale da normalno živi. To se može provesti korak dalje. Individui se može izvaditi mozak, staviti ga u hranjivu otopinu u staklenku i povezati sa svim potrebnim podražajnim priključcima. Stvarna situacija bila bi mozak u staklenci, ali bi u mozgu individua bila svjesna i živjela u virtualnom svijetu za koji bi mislila da je stvaran.

Ovakvu paranoičnu situaciju ne smatram vjerojatnom. Postoje laksiji načini da se čovjeka muči i ubije (ali činjenica je da se traže maštovitiji - op.ur.). Za očekivati je da će medij virtualne stvarnosti, kao i svaki, omogućiti razne zloupotrebe, ali ipak će se davati ljudima kao instrument zabave, dokolice, saznavanja, umjetnosti i, općenito, proširivanja životnih iskustava. Devijacija koja se najprije može očekivati je fiksacija nekih ljudi za medij na način "couch potato"-a (američki naziv za individue koje gledaju TV po šest i više sati dnevno).

Na Lemovo pitanje nije dan zadovoljavajući odgovor. Čini se, ako je osjetilni podražaj potpun da se ne može prepoznati njegova artificijelna "input" priroda. Zato možemo pitati:

Kako možemo znati da je stvarnost koju živimo stvarna, postoji li čvrst dokaz da nismo mozgovi u hranjivim lokvama?

Empiristi smatraju da je čovjek sa svijetom koji ga okružuje povezan svojim osjetilima te da njegovo ukupno životno iskustvo proizlazi iz i temelji se na osjetima vanjskog svijeta. Freud spušta temelje u biološki naslijedeno nesvijesno, a Jung u kolektivno nesvijesno. Kant postulira postojanost apriornih zorova koji su nužan preduvijet i medij iskustva (prostor, vrijeme). Stanja promijenjene svijesti i mistična iskustva upućeni su na onostranost, nadstvarnost ili jednostavno druga stvarnost.

Razvoj znanosti i tehnologije razotkrio je čovjeku različite prostore, svjetove, dimenzije o kojima neposredno ne može svjedočiti (teleskop, mikroskop, radioaktivnost). Osjetila su neprecizan i nepouzdan instrument, subjektivan, ograničen, uvjetovan, podložan varanjima raznih vrsta. Zato racionalisti utemeljuju znanje u racionalnosti čijoj provjeri i potvrdi se osjetila podređuju. Svaki deduktivan sistem sudova se pak izvodi iz prvih premissa u koje jednostavno treba vjerovati, ali se i ne mora. Blaženi skeptici ne znaju ništa, pa čak ni to.

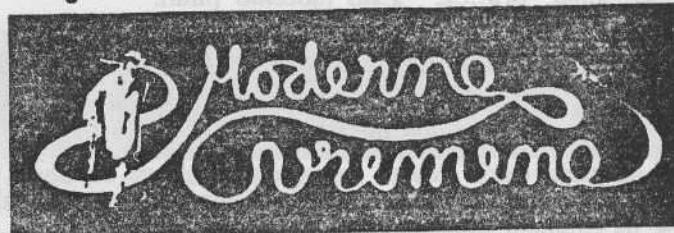
Jedan korisnik virtualne stvarnosti izvjestio je da u početku osjeća određeni vremenski odmak (time-lag) između sebe stvarnog i sebe u virtualu. Npr. pokret u virtualnoj stvarnosti zbivao se trenutak nakon što bi ga on stvarno izvodio. Zapanjujuća stvar dogodila mu se po izlasku iz virtuala, naime, počelo mu se činiti da primjećuje isto takav vremenski pomak u **stvarnoj** stvarnosti.

U jednom drugom tekstu koji se bavio virtualnom stvarnošću i jezicima iznešeno je mišljenje da je svaki jezik određena virtualna stvarnost u kojoj se nalazi onaj koji ga govori.

I, uostalom, što znači "virtualno"? "Virtual", "virtually" ima dva dijametralno suprotna značenja. Novije značenje je "privid", "ono što nije stvarno", pa kada se kaže "virtual reality" misli "prividna stvarnost", kada se kaže "virtual particles" misli se "prividne čestice". Starije značenje je "bukvalno", "upravo takvo kakvim se prikazuje". "He virtually did that" - "On je zaista učinio to" (vidjejkei će to već prokomentirati - op.ur.)

Prividi su stvarni, optičke varke postoje. Stvarnosti su virtualne, i kada su zaista takve, i kadu su drugačije. Zvijezde su još uvjek gore, ali prije njih, očekuju nas neki fantomski prostori.

knjižare antikvarijati galerije

bookstores galleries

Idete li u KINOTEKU,
bilo na film, bilo na pivo,
skrenite usput na dobro štivo.

SF, Fantasy i Horror će, "MODERNA VREMENA"
natovarit na vaša široka ramena.

A tko želi nečim stručnjim da se muči,
neka slobodno naruči.

(Otkupljujemo knjige, ploče, stripove!)

Ako si knjiga žedan,
pravac KORDUNSKA 1!

calvin and HOBBS W. WATerson

Kada odrastem,
želio bih biti
izumitelj. Prvo ču
konstruirati
vremeplov.

Zatim ču se
vratiti u jučer,

Ukoliko ste se tek nedavno vratili s Arktika ili skinuli s više godišnjeg tripa možda još niste doznali da je u Zagrebu otvorena jedinstvena i neponovljiva STRIParnica:

Sex
Comics
&
Role playing games!

U Martićevoj 62 čekaju vas nasmješena lica Edvina, Neba i Raula.

te prebacidi sebe
u sutra.

J prestočit čir
ovi glijepi zadacu.

WIESEN